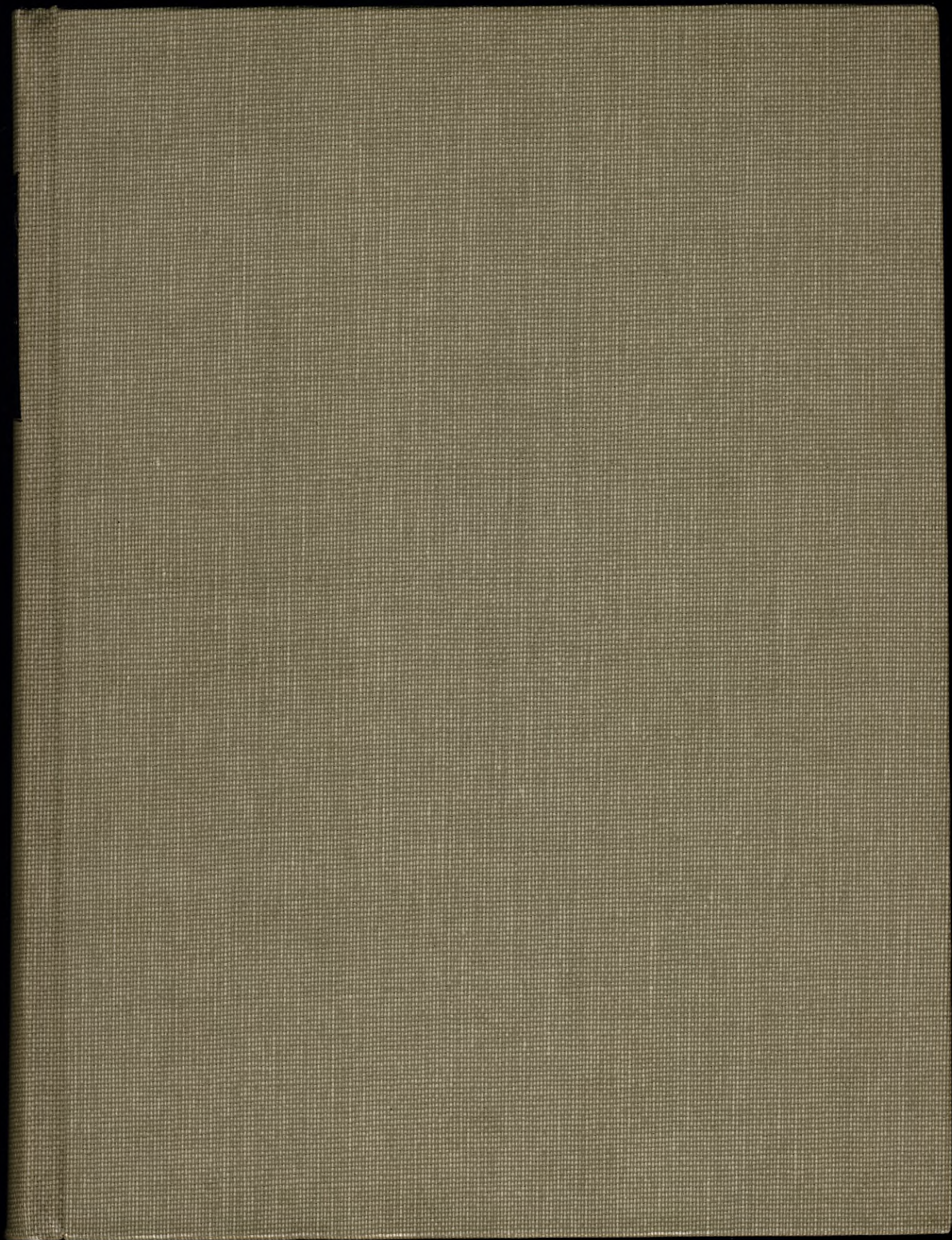

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORG

Biomedicinska biblioteket

PERIODIKA

ACTA

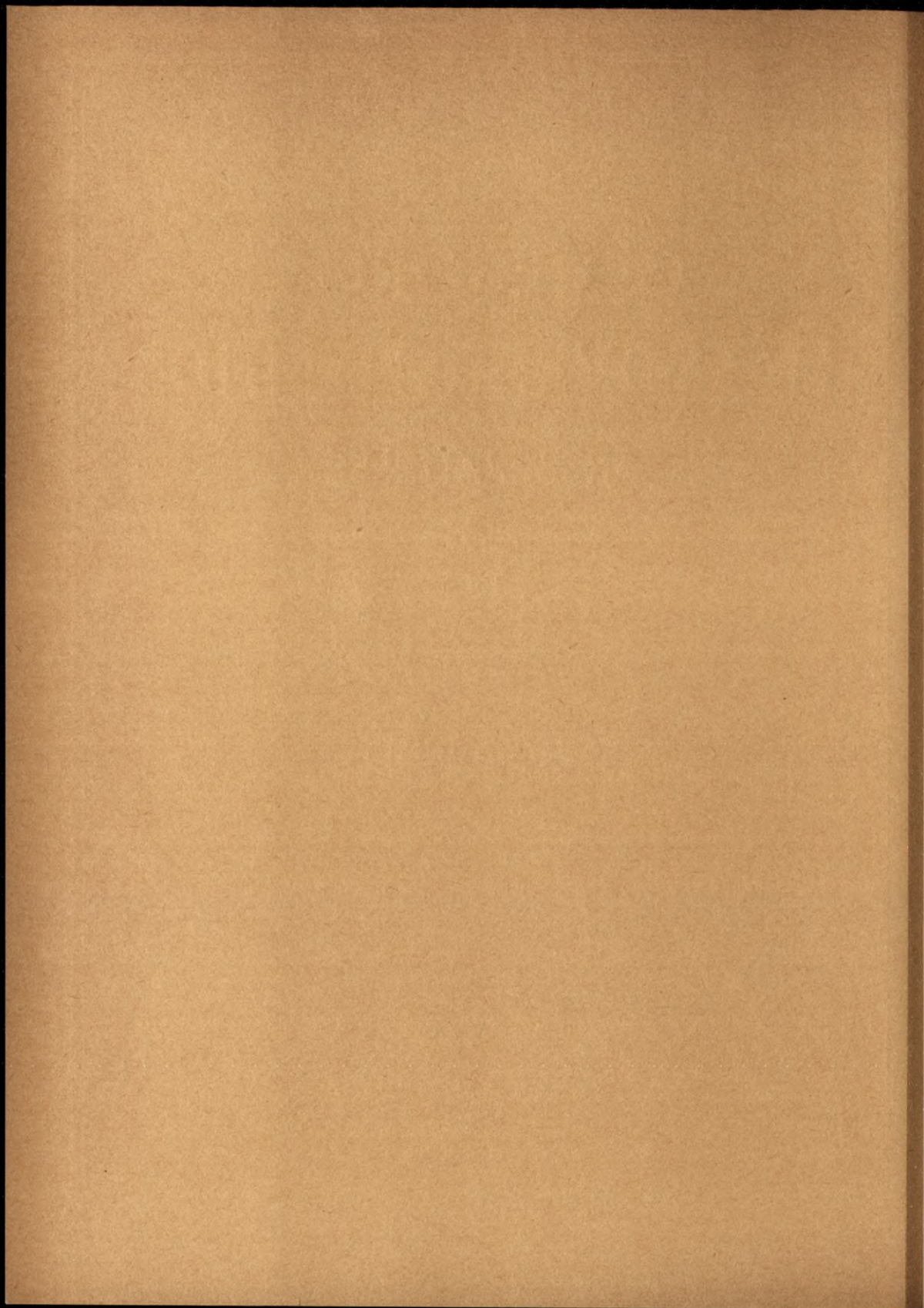
<Göteborg.
Hälsövards-
nämnden.>

**GÖTEBORGS
HÄLSOVÅRDSNÄMND
ÅRSBERÄTTELSE**

FÖR ÅR
1934

UTARBETAD AV
GÖSTA GÖTHLIN
FÖRSTE STADSLÄKARE

Svenska Bok- och Tidningstryckeriet,
("Essbete")
Göteborg 1936.

GÖTEBORGS HÄLSOVÅRDSNÄMND

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1934

UTARBETAD AV
GÖSTA GÖTHLIN
FÖRSTE STADSLÄKARE

Svenska Bok- och Tidningstryckeriet,
("Essbete")
Göteborg 1936.

INNEHÅLL.

I. Hälsovårdsnämnden och dess personal.	
1. Hälsovårdsnämnden	7
2. Hälsovårdsnämndens personal	7
3. Bakteriologiska laboratoriet	8
II. Hälsovården.	
1. Allmän renhållning	9
2. Diverse lokaler och anordningar där renhållningen m. m. övervakas	11
3. Begravningsplatser	12
4. Bostäder	12
5. Vatten	15
6. Näringsmedel. Kemiska kontrollanalyser.....	17
7. Fabriker och näringar.....	20
8. Anordningar till smittosamma och parasitära sjukdomars förebyggande.....	20
9. Barnavårdsverksamheten	26
III. Sjuklighet och sjukvård.	
1. Sjukligheten i staden	27
2. Den allmänna sjukvården i staden	28
3. Sjukhus och polikliniker.....	29
4. Barnaföderskors vård	29
5. Apoteken	30
6. Rättsmedicin m. m.	30
IV. Befolknings- och dödlighetsstatistik.	
1. Folkmängd, nativitet, mortalitet	32
2. Dödsorsakerna	33
Epidemisjukhuset	65
Dispensärcentralens sjukhus	71
Sommarsanatoriet å Sandarne.....	75
Utdrag ur hälsovårdsnämndens räkenskaper	77

FÖRTECKNING Å TABELLER.

- Tab. 1. Renhållningsanordningar o. d. i Göteborg pr 31 dec. 1934.
- „ 2. Av matvarukontrollen anhållna och oskadliggjorda födoämnen under år 1934.
- „ 3. Besiktningar av från utrikes ort införda köttvaror och djurfett under år 1934.
- „ 4. Försäljnings-, tillverknings- och näringslokaler den 31 december 1934.
- „ 5. Sammandrag av resultaten från under år 1934 utförda undersökningar av mjölk och grädde.
- „ 6. Födelsor i Göteborg år 1934, med fördelning på månader.
- „ 7. Födelsor i Göteborg år 1934, med fördelning på församlingar.
- „ 8. Befolkningens rörlighet inom Göteborgs stads församlingar år 1934.
- „ 9. Dödligheten i Göteborg år 1934 inom den mantalsskrivna befolkningen, uppdelad i församlingar.
- „ 10. Dödsfall och dödstal i Göteborg månadsvis åren 1930—1934.
- „ 11. Obligatoriskt anmälda smittosamma sjukdomar i Göteborg månadsvis år 1934.
- „ 12. Vissa smittosamma sjukdomar i Göteborg åren 1925—1934.
- „ 13. Antalet dödsfall i Göteborg åren 1925—1934 i smittosamma sjukdomar ävensom inom de viktigare sjukdomsgrupperna.
- „ 14. Uppgift från 12 distriktsläkare ang. av dem månadsvis iakttagna sjukdomsfall i Göteborg år 1934.
- „ 15. Dödsfall i Göteborg år 1934 med fördelning efter dödsorsak, ålder och kön (samma omfattning som i tabell 10).
- „ 16. Dödsfall i Göteborg år 1934 med fördelning efter sjukdomsgrupper, månader och kvartal (samma omfattning som i tabell 10).
- „ 17. Av bostadsinspektionen omhändertagna osunda bostäder åren 1930—1934.
-

Distriktsläkare	i	1:sta	distriktet:	Albert Rubensson,
„	„	2:dra o. 3:dje	„	Claes Carlström,
„	„	4:de	„	Carl Axel Wällgren,
„	„	5:te o. 6:te	„	Axel Zachrisson,
„	„	7:de	„	John Arfwedson,
„	„	8:de	„	Ture Årén,
„	„	9:de	„	Albin Landau,
„	„	10:de	„	Nicolai Johansson,
„	„	11:te	„	Carl J. Hiort af Ornäs,
„	„	12:te	„	Ivar Lagerberg,
„	„	13:de	„	Fritz Stenström,

Extraläkare för distriktsvården: Gösta Ramstedt,
 Läkare å barnsanatoriet Rävlanda: Håkan Larsén,
 Sundhetskommisarie: Anders Nilsson,
 Sekreterare o. ombudsman: Hans Friis.

Vid nämndens *allmänna avdelning* ha under kommissarien tjänstgjort nio ordinarie och en extra tillsyningsman. Fem av dem ha förestått var sitt hälsovårdsdistrikt, och tre ha skött kontrollen av de epidemiska sjukdomarna samt utfört nödiga desinfektioner. En tillsyningsman har handlagt vissa allmänna ärenden samt fullgjort expeditionstjänst.

Den *kommunala yrkesinspektionen* har skötts av därtill särskilt förordnad tillsyningsman.

Vid *matvarukontrollen* ha under stadsveterinären tjänstgjort en förste tillsyningsman samt fem ordinarie och två extra tillsyningsmän. Av dessa ha fyra förestått var sitt distrikt, två ha tjänstgjort vid mjölkkontrollen, och en har huvudsakligen skött expeditionen.

Den *hamnhygieniska avdelningen*, som därjämte svarat för desinfektions- och avlusningsanstalterna samt kreaturskarantänen, har tillgodosetts med en förste tillsyningsman samt nödig extra personal, som växlat efter arbetets art.

Vid *bostadsinspektionen* har under sundhetsinspektören arbetet tre inspektriser.

Vid *dispensärcentralen* har under dispensärläkaren tjänstgjort dels extra läkare, dels sju tuberkulossystrar för det allmänna arbetet och en för ben- och ledgångstuberkulos. En del arbetskraft har kunnat disponeras från dispensärcentralens observationsavdelning.

3. Bakteriologiska laboratoriet.

Laboratoriet har under året utfört följande bakteriologiska och serologiska undersökningar:

Wassermann-prov 17.175 st., difteriprov 2.564, agglutinationsprov (tyfoid, paratyfoid, Bang, Gärtner, dysenteri, tularemi) 1.712, malariaprov 5, diverse undersökningar rör. tyfoid, dysenteri och undulans 4.934, blododling för sepsisdiagnos 256, diverse undersökningar å tbc-baciller (sputum, urin, var, punktad etc.) 1.783, sedimentundersökningar 2.128, bakteriologiska undersökningar av urin, var, punktad etc. 2.689, vaccinerberedning 352, Calmette-vaccin (antal am-

puller) 445, Weberprov 17, blodkroppss- och hämoglobinprov 171, sänkingsreaktioner 82, colititrering av vatten 2.511, bakterieräkning i vatten 5.214, diverse odling av vatten 758, Aschheim-Zondeks reaktion 143, Ge-prov 54, pH-bestämning av urin 195, diverse reaktioner och prov 32 stycken. — Summa 43.220 undersökningar.

II. HÄLSOVÅRDEN.

I. Allmän renhållning.

a) Avträden, vattenklosetter, urinoirer.

Under senaste femårsperioden ha pr 31/12 i staden befintliga avträden och vattenklosetter fördelat sig sålunda:

	1930	1931	1932	1933	1934
Torrklosetter, hämtade av renhållningsverket	14.953	14.357	13.722	13.480	13.106
därav våningskärl	1.358	1.257	1.016	976	857
,, gårdskärl	13.595	13.100	12.706	12.504	12.249
Hämtningar i medeltal pr kärl och år	39,6	40,2	38,8	38,6	37,3
Vattenklosetter	32.498	36,167	39,308	41,040	45.441
Fastigheter, inom vilka (delvis) finnas torrklosetter	4.961	4.935	4.766	4.757	4.731
Fastigheter, inom vilka (delvis) finnas vattenklosetter	3.832	4.145	4.591	4.837	5.338
Fastigheter, där renhållningsverket hämtat latrin	3.677	3.498	3.410	3.342	3.328

Från hälsovårdsnämndens sida har anmärkning gjorts mot 1.202 avträden (uppsamlingskärl 46, urinbleck 371, cementplaner 90, rengöring 586, ventilation 9, andra brister 100).

Vidare har anmärkning måst framställas mot 405 urinoirer (cementplaner 35, invändig beklädnad 120, avlopp 18, rengöring 207, andra brister 25).

Å nämndens vägnar godkänner sundhetsinspektören nyanläggningar av vattenklosetter samt sådana torrklosetter, som uppställas lägre än markens yta.

b) Gat- och gårdsrenhållning.

Fastighetsägarna renhålla gator av sten och motsvarande material. Gaturenhållningen är sällan föremål för anmärkning.

Renhållningsverket svarar i huvudsak för renhållningen av torg, öppna platser och allmänna områden. Gat- och vägförvaltningen renhåller makadambe- lagda gator, dock med undantag för gångbanorna, där fastighetsägarna sopa och bortforsla snö.

Beträffande gårdsrenhållningen under senaste femårsperiod kunna följande siffror anföras:

	1930	1931	1932	1933	1934
Fastigheter med kommunal hämtning	7.136	7.352	7.521	7.917	8.276
Fastigheter med enskild hämtning	1.717	1.971	1.988	2.030	2.149
Fastigheter med kommunal sophämtning	6.729	6.901	7.145	7.318	7.597
Gårdsbrunnar, som rensats av renhållningsverket	13.015	13.330	13.601	13.809	14.137
Antal rensningar pr brunn och år	8,2	8,5	9,3	8,5	8,3

Av de sopor, som renhållningsverket uppsamlat, ha 54 % använts till utfyllnad, 34 % ha förbränts och 12 % ha försålts i obearbetat tillstånd.

Mot gårdar har anmärkning framställts i 855 fall (betongläggning 88, stensättning 75, planering 27, avlopp 100, renhållning 483, andra brister 82).

I fråga om sokärnen och deras omgivning ha gjorts 813 anmärkningar (uppställningsplaner 545, kärn 113, lock 40, otillräckligt antal 27, renhållning 21, andra brister 67).

c) *Avledning av spillvatten.*

Å plana byggnadsområden i stadens yttre delar, dit kloaknätet ej dragits ut, kan spillvattnet endast med svårighet avledas. Sommartiden och vid ringa nederbörd stinka öppna diken, trots det att dikesrensning sker i rätt stor utsträckning. Särskilt besvärande äro områdena utefter Björlandavägen nedanför Tolered samt kring Krokslättsbäcken.

För att något minska dessa olägenheter har man måst medge anläggandet av närmare ett 50-tal provisoriska reningsbrunnar, till vilka givetvis inga vattenklosetter få kopplas.

d) *Mölnaldalsån.*

Sundhetsinspektören har tillsammans med en ingenjör från gatu- och vägförvaltningen inspekterat avloppsledningar och reningsanordningar vid de fabriker, som inom Mölnald och Göteborg gränsa till Mölnaldalsån. Där inkoppling av spillvattensavloppen kunnat ske till stadens kulvert efter ån, har (maj 1935) dylik utförts. Spillvatten ledes dock fortfarande till Mölnaldalsån från 19 fabriker och främst från Papyrus, som sannolikt lämnar större slamtillskott än alla övriga fabriker tillsammans. Så var förhållandet redan 1908, då en ingående utredning skedde, och intet har vid 1934 års undersökning framkommit, som motsäger att detta förhållande ännu består. Inom staden förlagda fabriker, som t. v. måste släppa ut sitt spillvatten i ån, ha anmodats förbättra sina reningsanläggningar, men effekten härav torde bli ringa, så länge Papyrus' fibermassor översvämma åvattnet.

Till föroreningen av Mölnaldalsån bidraga givetvis Mölnalds stads kloaker. Häri väntas avsevärd förbättring, sedan tvänne nybyggda reningsanläggningar trätt i verksamhet under 1935.

Mölnaldalsåns slammassor sedimentera undan för undan. Allvarsammare olägenheter uppkomma dock först i nedre loppet och framför allt i Fattighusån,

Stora hamnkanalen och Rosenlundskanalen, där strömhastigheten sjunker och förruttnelsen av slammet blir mycket kraftig. Muddring av kanalerna har endast delvis kunnat motverka slamrötan med dess tidvis ytterst generande stank.

En hamnstyrelsens beredning, med adjungerade från drätselkammaren, hälsovårdsnämnden och gatu- och vägförvaltningen, har under året granskat och tillstyrkt ett av hamnstyrelsens sakkunniga uppgjort förslag att ernå bättre förhållanden. Man avser att genom ett pumpverk höja vattennivån i Fattighusån omedelbart ovanför slussen. Sagda å väntas härav få en ändrad strömriktning, varigenom stadens kanaler torde hållas fria från slammet, som tvingas ut genom Gullbergsån. Givetvis kunna dessa anordningar ej påverka förruttnelsen i Mölndalsån och Gullbergsån. På grund av den relativa strömhastigheten bli kanske förhållandena överkomliga där, tills stadens kulvert framdrags till Mölndals stadsgräns och till dess en rening av spillvattnet från Papyrus kommit till stånd. En dylik rening, som är tekniskt utförbar, måste med det snaraste igångsättas.

Ovanberörda pumpverk har av stadsfullmäktige godtagits och väntas i funktion under 1935.

2. Diverse lokaler och anordningar, där renhållningen m. m. övervakas.

a) Stall, ladugårdar, svinhus.

Antal förefintliga lokaler:

	1930	1931	1932	1933	1934
Stall	318	296	265	257	234
Ladugårdar	196	193	188	180	173
Svinhus	134	127	121	109	106

Mot stall, ladugårdar och svinhus ha under året måst framställas resp. 52, 16 och 7 anmärkningar.

b) Upplag av lump, hudar och ben.

Inom staden finnas 26 sådana. Anmärkning mot dem har framställts i 2 fall.

c) Septic tanks för vattenklosetter.

Den 31/12 voro 779 vattenklosetter anslutna till 43 septic tanks, vilka sistnämnda voro fördelade på 36 fastigheter. Detta innebär, att här avsedda reningsanläggningar slopats i 88 fastigheter, som tidigare haft dylika.

Mot förefintliga reningsanläggningar ha måst framställas anmärkning i 8 fall.

d) Rakstugor, frisérsalonger.

Staden hyser 172 rakstugor och 195 damfrisérsalonger mot resp. 166 och 181 året förut. Mot lokalerna och deras skötsel ha måst framställas 130 anmärkningar (lokaler 59, allmän renhållning 46, orena verktyg 17, andra brister 8).

e) *Hotell, pensionat och natthärbärgen.*

Under året ha 58 hotell, pensionat och natthärbärgen stått under regelbunden tillsyn. Mot lokalerna och deras skötsel ha gjorts 173 anmärkningar.

f) *Sopstörtningstrummor.*

Dylika trummor, konstruerade enligt arkitekt S. Wallanders modell, anläggas allt oftare och få anses fylla rimliga hygieniska krav. Anläggningarna prövas från fall till fall enl. särskilda, av hälsovårdsnämnden gillade föreskrifter.

3. Begravningsplatser.

Hälsovårdsnämnden har haft att yttra sig över begravningsplatsen vid Stampgatan ävensom en ansökan att öppna grav i och för besiktning av jordad person.

4. Bostäder. (D:r L. Bladini.)

1) *Slutbesiktningar av ny- och ombyggnader.*

Med stöd av byggnadsstadg. § 73 mom. 1 samt byggnadsordn. § 59 mom. 2 har sundhetsinspektören, enligt uppdrag av hälsovårdsnämnden, på vanligt sätt deltagit i byggnadsnämndens slutbesiktningar av bostäder och bostadshus. Sådana inspektioner ha verkställts till ett antal av 210 beträffande nya hus och 150 i fråga om ombyggnader.

Enligt uppgift från stadsarkitektkontoret ha under året tillkommit 5.412 boningsrum och 2.753 kök. Motsvarande bostadslägenheter fördela sig sålunda: 3 st. kök utan rum, 69 st. ett rum utan kök, 6 st. två eller flera rum utan kök, 127 st. rum med kokvrå, 33 st. två eller flera rum med kokvrå, 1.412 lägenheter med ett rum, 710 med två, 334 med tre, 221 med fyra, 44 med fem och 29 med sex eller flera rum, allt med tillhörande kök.

På grund av mindervärdighet, gaturegleringar eller andra orsaker ha under året avgått 640 bostadsrum och 191 kök. Motsvarande bostadslägenheter ha utgjorts av 7 st. kök utan rum, 10 st. ett rum utan kök, 4 st. två eller flera rum utan kök, 18 st. rum med kokvrå, 2 st. två eller flera rum med kokvrå, 60 lägenheter med ett rum, 29 med två, 23 med tre, 17 med fyra, 16 med fem och 39 med sex eller flera rum, allt med tillhörande kök.

2) *Besiktning av och utredning angående anmälda eller av bostadsinspektionen anträffade osunda bostäder. (Se tab. 17.)*

De ärenden, som tillkommit under året, uppgå till 1.966. I 68 av fallen har klagomålet efter utredning befunnits helt eller skäligen obefogat. I 125 fall har muntlig eller skriftlig utredning begärts och råd lämnats utan att annat ingripande från bostadsinspektionens sida ifrågakommit. Med frånräknande av dessa grupper återstå 1.773 fall. Av dessa har anmälan i 55 fall (3,1 %) ingått från fastighetsägaren, i 484 fall (27,3 %) från hyresgästen, i 88 fall (5 %) från annan intressent. I 1.146 fall (64,6 %) har bostadsinspektionen själv tagit initiativ till åtgärd.

Lägges till de 1.773 fallen de från föregående år kvarstående 121 fallen, erhålles summan av de ärenden, som under 1934 givit anledning till ingripande från bostadsinspektionens sida, alltså 1.894 fall. I fråga om dessa har missförhållandet kunnat avhjälpas i 1.565 fall (82,6 %), endast delvis avhjälpas i 32 fall (1,7 %). I 297 fall (15,7 %) ha tills vidare inga åtgärder kunnat genomföras. De utförda rättelserna ha i 1.532 fall åstadkommits genom husägarens och i 65 fall genom hyresgästens försorg.

Av alla under året behandlade ärenden, sammanlagt 2.087 st., ha 1.775 kunnat slutföras. I 208 fall har bristen måst registreras för framtida åtgärd. Till nästa år kvarstå 104 ärenden, som äro under arbete.

3) Registrering av sanitärt undermåliga bostäder.

Bostadsinspektionen ägnar sin största uppmärksamhet åt äldre fastigheter, enär lägenheterna i dessa av naturliga skäl ofta äro behäftade med större eller mindre sanitära olägenheter.

Orsak till ingripande från bostadsinspektionens sida utgör företrädesvis förekomsten av:

- a) Fukt, kyla, dålig dager, bristande ventilationsmöjlighet samt buller och rökbesvär. Flertalet av de uppräknade bristerna äro att finna hos själva bostaden. I regel kunna de alla avhjälpas utom beträffande dålig dager.
- b) Överbefolkning och vanskötsel av bostaden, vilka kunna träffa en i och för sig tillfredsställande bostad.

De med permanent, allvarlig brist behäftade bostäderna kunna indelas i:

I) Lägenheter, som med stöd av hälsovårdsstadgan kunna och snarast böra utrymmas (äro utdömbara). Vid årsskiftet 1934—35 voro 210 sådana lägenheter registrerade. (Se tab.)

		A.			
Antal lägenheter:		Distrikt:			
		I	II	III	S:ma
	Kvar vid årsskiftet 1931—32	144	63	156	363
1932	nyttillkomna	7	4	1	12
	utrymda	40	15	43	98
	Kvar vid årsskiftet	111	52	114	277
1933	nyttillkomna	22	10	12	44
	utrymda	30	15	28	73
	Kvar vid årsskiftet	103	47	98	248
1934	nyttillkomna	39	16	7	62
	utrymda	30	17	53	100
	Kvar vid årsskiftet 1934—35	112	46	52	210

		B.			
		I	II	III	S:ma
Vid årsskiftet 1934—35 kvarboende					
pr lägenhet:					
a.	1—2 äldre personer	92	41	44	177
b.	familjer med vuxna barn	7	4	7	18
c.	familjer med barn under 15 år	13	1	1	15
					210

I de under B. c. omnämnda familjerna innehar familjeförsörjaren lägenheten såsom tjänstebostad (portvakt, gårdskar). Flertalet av dessa liksom övriga utdömbara lägenheter utgöres av källarbostäder, vilket förklarar de högre siffrorna inom distrikt I, som omfattar de centrala delarna av staden.

Såsom av tabellen framgår ha de utdömbara lägenheterna utrymmts i relativt raskt tempo. Taek vare samarbete med stadens fastighetskontor ha av innevärnarna i dessa utdömbara och nu utrymda lägenheter c:a 1/3 kunnat placeras i staden tillhöriga fastigheter. Dessa hyresgäster utgöres i regel av de ekonomiskt sämst ställda. Resten ha själva kunnat skaffa sig annan bättre bostad. Omedelbar utrymning av alla utdömbara lägenheter är ej möjlig och i en del fall knappast erforderlig mot vederbörandes (ofta gamla personer, som bebott lägenheten i många år) bestämda önskan. I fråga om dessa utdömbara lägenheter sluter bostadsinspektionen skriftlig överenskommelse med fastighetsägaren, att ingen ny hyresgäst får inflytta, varjämte hyresgästen erhåller uppmaning att skaffa sig annan bättre bostad. I vissa fall rekommenderas han att erhalla bostad i stadens fastighet enligt ovan.

II) Lägenheter, som registrerats för någon sanitär brist beträffande själva bostaden eller för överbefolkning. Den sanitära bristen (vanligen dålig dager) är dock ej så avsevärd, att orsak till utdömning kan anses föreligga. Vid årsskiftet 1934—35 uppgingo dessa till 1.822 st. (Däri ingå de nedan som "barnförbjudna" betecknade lägenheterna.)

Beträffande dessa registrerade lägenheter uppställas vanligen vissa uthyrningsvillkor, vilka i regel bekräftas genom skriftlig överenskommelse. Åtgärder, som företrädesvis komma i fråga, äro

a) Lägenheten får ej bebos av familj med barn under 15 år. Vid årsskiftet voro c:a 1.550 lägenheter "barnförbjudna".

b) Lägenheten får endast uthyras till 1 à 2 vuxna personer. Gäller huvudsakligen enkelrum och mycket små enrumslägenheter, som i och för sig kunna vara ganska bra.

Bostadsinspektionen har enligt nu mer än 20-årig praxis på detta sätt indelat de registrerade lägenheterna i olika klasser och genom kontrollerad uthyrning sökt neutralisera de befintliga sanitära bristerna. De registrerade lägenheterna äro föremål för permanent övervakning liksom även de utrymda. Det händer nämligen att dessa, särskilt i de fall där fastigheten fått ny ägare, efter ett eller flera år ånyo uthyras såsom bostad.

4) *Fortlöpande besiktning av smålägenheter.*

Under 1934 ha 1.529 lägenheter undergått dylik besiktning. Dessa besiktningar, varunder ofta svåra sanitära olägenheter anträffas, t. o. m. utdömbara lägenheter, utgöra en av bostadsinspektionens viktigaste arbetsmetoder. Såsom ovan under 2) anförts, har bostadsinspektionen själv tagit upp inemot 2/3 av de under året behandlade ärendena. Sådan besiktning är emellertid liksom kontrollverksamheten mycket tidsödande.

Antalet av bostadsinspektionen årligen behandlade ärenden ha under de 10 sista åren varit i jämnt stigande från 1.055 år 1925 till 2.087 under 1934. Personalen är dock ej utökad. Med hänsyn till nödvändigheten av att i större utsträckning bedriva den fortlöpande besiktningen har hälsovårdsnämnden till

nästa år erhållit anslag till en extra inspektris, som under den del av året, c:a 6 mån., då dylika inspektioner med fördel kunna bedrivas, skall biträda i arbetet.

Situationen å bostadsmarknaden har visserligen ljusnat så tillvida som tillgången på bostäder, även smålägenheter, är god, men på grund av rivningar och även på grund av hälsovårdsnämndens ingripanden (i 169 fall under år 1934) försvinna de billigaste bostäderna, vilket för de mindre bemedlade medför stor svårighet att erhålla lämplig bostad. Detta gäller framför allt de familjer, som hava 3 eller flera barn. Redan barnantalet i och för sig medför stora anspråk på budgeten med hänsyn till kläder och föda. Att därtill kunna förhyra en tillräckligt rymlig bostad överstiger ofta vederbörandes förmåga. M. a. o. trångboddhetsproblemet kvarstår, särskilt beträffande familjebostäder. Man har därför anledning att fästa stora förhoppningar vid det förslag, som förväntas, om statligt ingripande för att bereda möjlighet till större och bättre bostäder åt barnrika familjer.

5. Vatten.

Den totala vattenleveransen har uppgått till:

Filtrerat vatten från Delsjöverket	2.777 milj. m ³	=	19 %
„ Götaälvsvatten från Alelykeverket	9.443 „ „	=	65 %
Konstgjort grundvatten „ „	2.295 „ „	=	16 %
	<u>14.515 „ „</u>	=	100 %

Årsförbrukningen, fördelad på stadens invånare, ger följande medelförbrukning i liter pr individ och dygn:

	1931	1932	1933	1934
för hushållsbehov, inkl. förluster	109,2	108,4	115,9	117,4
„ industriella behov	30,9	30,9	30,1	32,2
„ allmänna behov	4,4	4,5	4,8	5,4
„ verkets egna behov	0,9	0,9	1,4	1,3

Det råa älvvattnet, som intages vid Alelyekan, har klorerats i många år enligt Ornsteins metod. Sedan ett par år efterkloreras vattnet sedan det renats. Älvvattnet underkastas snabb- resp. långsamfiltrering, Delsjöns vatten däremot endast långsamfiltrering, och man har under året ej behövt använda kloreringsanläggningen vid Delsjön. Kostnaden för kloreringen av till staden levererat vatten har uppgått till 0,05 öre pr m³, och klormängden pr samma vattenkvantitet har i medeltal varit 0,65 gram.

De svårigheter, som under senare år uppkommit genom älvvattnets starka koksalthalt, ävensom en dyaktig smak, ha framtvingat vissa motåtgärder. Sedan Kungl. vattenfallsstyrelsen i samband med frågan om Vänerens reglering anlagt en skärmanordning vid Ormo i Nordre älv, har den s. k. saltfronten i älvens Göteborgs-gren stabiliserats, och den har i regel befunnit sig nedanför intaget vid Alelykeverket. Sedan skärmen börjat fungera, har allmänheten ej kunnat spåra någon sälta hos dricksvattnet.

Men även i övrigt har man sökt förbättra vattnets kvalitet. Under årets första och andra kvartal har man tillsatt vattnet med s. k. aktivt kol. Sedan kunde man avbryta koltillsättningen, vars dosering utgjort 1,5 gr./m³.

Vidare ha i en mindre försöksanläggning vissa prov fortgått, vilka innefattat dels kemisk rening, dels snabbfiltrering enligt olika metoder.

Regelbundna bakteriologiska undersökningar av vattnet genomföras som förut. Proven ha som medelvärden gett följande resultat:

Genomsnittliga antalet bakt. kolonier pr cm³ i gelatinakultur vid 20° C. efter 48 timmar:

Alelyckan:

	1931	1932	1933	1934
i råvattnet	351	423	526	1.903
i klorerat råvatten	18	18	25	132
i snabbfiltrerat älvvatten	12	13	47	580
i långsamfiltrerat älvvatten	6	5	24	23
i konstgjort grundvatten	2	3	4	7
i renvatten till staden	7	5	7	4

Delsjön:

i råvattnet	38	24	51	352
i renvatten till staden	4	4	30	34

Colititern i råvatten och renvatten.

Siffrorna under resp. colititer betyda antalet vattenprov, som gett positivt resultat med i översta kolumnen angiven vattenmängd i cm³.

	0,01 V c	0,05 V c	0,1 V c	0,5 V c	1 V c	2 V c	5 V c	10 V c	20 V c	50 V c	100 V c	200 V c
<i>Alelyckan:</i>												
i råvattnet	1	30	67	33	8	2	1	—	—	—	—	—
i klorerat råvatten	—	—	1	6	10	20	37	12	25	35	12	3
i snabbfiltrerat älvvatten	—	—	—	—	3	9	12	9	29	41	27	8
i långsamfiltrerat älvvatten	—	—	—	—	—	—	—	1	3	17	35	94
i renvatten till staden	—	—	—	—	—	—	—	—	3	16	45	83
<i>Delsjön:</i>												
i råvattnet	—	—	—	3	6	10	21	11	20	19	22	39
i renvatten till staden	—	—	—	—	—	1	—	1	14	18	22	95

6. Näringsmedel. Kemiska kontrollanalyser.

a) *Matvarukontrollen.* (Stadsveterinär R. Ahlström.)

Under året ha utförts 68.709 (föregående året 72.343) inspektioner i lokaler och på de platser, där matvaror till salu hållas eller för försäljning förvaras eller bearbetas. Därvid ha 3.700 kg. födoämnen beslagtogs som otjänliga till människoföda (tab. 2).

I enlighet med kungl. förordningen av 30 september 1921 angående kontroll vid införsel till riket av köttvaror och djurfett ha 1.542 partier importerade varor, utgörande tillsammans 3.344.469 kg., undersökts. Därav godkändes 3.343.426 kg., 224 kg. beslagtogs och 819 kg. reexporterades. Tab. 3 utvisar mängderna av de olika varuslagen, fördelade på exportländerna.

Efter anmälan av stadens auktionskammare ha 14 till försäljning på auktion avsedda partier livsmedel, tillsammans vägande 5.955 kg., besiktigats. Av dessa godkändes 3.225 kg., 565 kg. kasserades och beslagtogs och 2.225 kg. frigåvos för försäljning under villkor, att varans mindervärdiga beskaffenhet deklarerades före försäljningen.

Enligt besiktningsloggarna i matvarulokalerna ha de där utförda inspektionerna givit anledning till anmärkning i 1.243 fall, därav i 323 fall för bristande ordning och snygghet och 770 fall för försummat underhåll av lokalerna.

Antalet matvarulokaler, vilka varit föremål för övervakande enligt gällande föreskrifter, utgjorde vid årets slut 3.658, därav 360 tillverkningslokaler, nämligen 180 bagerier, 22 sockerbagerier, 91 charkuteriverkstäder, 7 mejerier, 35 choklad-, konfektyr- och glacefabriker, 13 saft- och vattenfabriker, 6 bryggerier, 5 konservfabriker och 1 margarinfabrik (tab. 4).

Konsumtionen av oskummad mjölk var, enligt vad som framgått av de vid provtagningar i mejerier, från större leverantörer och i mjölkbutikerna insamlade uppgifterna incl. beräknade leveranser från producenterna direkt till hushållen, i medeltal 0,57 liter pr innevånare och dag.

Kontrollen över mjölkhandeln har i stort sett fortgått efter samma plan som förut. Uttagningarna av mjölkproven ha huvudsakligen förlagts till mejerierna inom staden och provtagning har vid varje besök systematiskt utförts på all mjölk från varje leverantör, innan mjölken ännu undergått någon som helst mejeribehandling.

Särskild kontrollant har i mejerierna allt som oftast övervakat där pågående värmebehandling av mjölken, vilken behandling avser förstöra i mjölken eventuellt förekommande smittoämnen. I de 6 mejerier, där sådan behandling äger rum, har kontrollanten under året gjort 240 inspektioner och kontrollerat uppvärmningsproceduren i 371 fall. I icke mindre än 135 fall konstaterades, att mjölken icke uppvärmdes till föreskriven minimitemperatur.

På nämndens laboratorium för mjölk kontroll ha, som av tab. 5 framgår, undersökts 13.433 (föregående året 15.871) prov oskummad mjölk, 167 prov kontrollmjölk och 972 prov grädde. Medelfetthalten för samtliga mjölkprov var 3,33 % (föregående året 3,31 %).

Av de 9.601 prov, som uttagits ur producenternas leveranser, innan mjölken mejeribehandlats, ha 824 prov, utgörande 8,58 %, visat en surhetsgrad av minst 7,6, angivande att mjölken icke varit normalt hållbar, 3.332 prov, 34,7 % av samtliga, ha reduktasavfärgats inom 3 timmar — bakteriehalten har varit e-

normt hög —, och 711 prov, 7,41 % av samtliga prov, ha visat någon, i regel obetydlig, förorening.

Motsvarande procentsiffror för den mjölk, som försålades från mejerierna efter där genomgången behandling, voro 0,26, 1,93 och 0,29.

Vid förprovning på från sjukdomsprocess härrörande förändringar i mjölken, katalasprovet, ha av samtliga prov 741, utgörande 7,51 %, ansetts misstänkta, varför sedimentet efter centrifugering mikroskopiskt undersöktes. Med ledning härav uttogos och undersöktes mjölkprov från 184 kor, 9 kor konstaterades lida av kronisk juverinflammation. 3 av dessa nedslaktades, de övriga isolerades, och resp. ladugårdar ställdes under veterinärobservation, tills sjukdomen upphört.

Sammanlagt 972 prov grädde ha undersöktes på fetthalten. Medelfetthalten var i kaffeградden 18,43 % och i vispградden 46,47 %. Intet prov hade lägre fetthalt än den som minimum föreskrivna, 12 %.

Vid årets slut voro följande egendomar godkända av hälsovårdsnämnden för försäljning av kontrollerad mjölk: Bjertorp, Gullbringa, Tjolöholm, Maleviks Gård och Kilanda Säteri. Bosgården pr Rävlanda och Ekereds Gård ha under året upphört som kontrolladugårdar. Medelfetthalten i samtliga prov kontrollerad mjölk var 3,49 %.

Kontrollen över beredningen av köttvaror har med stöd av hittills gällande författningar i stort sett måst inskränkas till inspektioner i de lokaler inom staden, där dylika varor tillverkas, och till besiktning av de där förvarade råämnena. Någon betryggande kontroll över de på andra orter tillverkade charkuterivarorna, som här försäljas, har icke varit möjlig. Ett samhälle, såsom Göteborg, som för att skydda sig mot faran av hälsovådligt kött infört slakthus- och köttbesiktningstvång, har hittills icke kunnat förhindra införsel och försäljning inom staden av charkuterivaror, tillverkade på orter, där besiktningstvång icke finnes. Denna lucka i slakthuslagen har redan för länge sedan av stadsveterinären påpekats hos medicinalstyrelsen i samband med yttrande över revision av nämnda lag. Först i den nya slakthuslag, som träder i kraft 1 januari 1935, har emellertid ifrågavarande brist i kontrollbestämmelserna beaktats. Enligt den nya lagen får sålunda icke salt, rökt eller torkat kött, ej heller av kött beredda varor försäljas, användas eller förvaras inom Göteborg, med mindre köttet i färskt tillstånd besiktigats och godkänts enligt lagen. Undantag härifrån medges endast i fråga om varor, som tillverkats inom särskild, av medicinalstyrelsen godkänd fabrik, som står under ständig kontroll, s. k. kontrollcharkuteri. Villkoren för erhållande av dylik licens äro emellertid ganska stränga och torde icke uppfyllas av något av de charkuterier, som äro belägna i närheten av Göteborg och vilka f. n. här försälja det mesta av sin tillverkning. Även beträffande handeln med färskt kött har en skärpning av slakthuslagen införts, i det att inom samhälle med organtvång, såsom Göteborg, sådant kött icke får försäljas, som besiktigats utan organ.

Skrivelser med anmärkningar och varningar i fråga om försäljning, förvaring eller tillverkning av matvaror ha utgått till ett antal av 2.862, därav 2.802 rörande saluförd mjölk.

För förseelse mot gällande föreskrifter om matvaruhandeln ha för åtals anställande till poliskammaren rapporterats 47 fall, därav 12 fall av bristande renlighet i matvarulokal och vid hantering av matvaror inom lokalen. I vad

mån sådana extrema åtgärder som åtals anställande äro ägnade att genom den avskräckande verkan, som därmed i regel åsyftas, bidra till ett bättre hygieniskt tillstånd inom matvarulokalerna, framgår i vissa hänseenden av nedanstående sammandrag av de under senaste 15 åren till åtal anmälda förseelserna.

Förseelse:	År, antal åtal:														
	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
Rörelses öppnande i ej godkänd lokal	—	5	10	7	5	9	9	11	8	14	5	8	9	9	13
Osnyggghet i lokal och vid hantering av matvaror	15	15	10	17	4	7	10	10	18	28	11	16	14	10	12
Osnyggghet vid transport av matvaror	13	8	7	6	1	2	3	—	4	1	4	2	1	—	1
Brott mot giftstadgan ..	—	—	—	2	—	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Olaglig mjölkförsäljning (utomhus)	9	3	9	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Omhållning av mjölk utomhus	11	10	7	7	4	8	5	1	10	3	6	3	—	1	4
Underlåten beteckning på mjölkkehl	10	12	20	5	2	—	5	—	4	3	—	—	—	—	—
Försummelse att anskaffa läkarintyg i mjölkaffär	10	3	6	2	4	2	2	1	2	4	—	1	—	—	3
För låg fetthalt i gräddor	107	58	19	16	8	4	1	—	5	—	4	—	—	—	—
Försäljning av skämda varor och av ostämplat kött m. fl. förseelser ..	59	61	9	27	11	3	3	6	8	3	2	1	2	6	14
Summa förseelser	234	175	97	91	41	43	39	29	59	56	32	31	26	26	47

b) *Stadskemistens laboratorium.* (D:r K. Almström.)

Under året ha 2.238 undersökningsuppdrag inkommit till laboratoriet.

Närings- och njutningsmedel: 1) mjölk och gräddor	921	prov
2) övriga	139	”
Vatten	586	”
Kemikalier och kemiskt-tekniska produkter (inkl. hyttprodukter) ..	143	”
Trämassa (antalet provade balar var 2.865)	160	”
Fettartade substanser (inkl. maskin- och lysoljor, eteriska oljor, fer- nissor o. d.)	91	”
Malmer, bergarter, bränslen o. d.	108	”
Fodermedel	13	”
Gödselmedel	3	”
Arsenikprov	13	”
Diverse	61	”
Summa 2.238 prov		

För matvarukontrollens och importkontrollens räkning ha följande prov undersökts: dadlar 1 prov, gräddor 6, gräddpulver 1, förorening i sylta 1, kaffe-tillsättning 1, korv 1, lake 1, mjölk 5, risgryn 1 och saft 1 prov.

Om dessa prov meddelas följande närmare uppgifter:

Ett prov av dadlar var fritt från jäsnings eller förskämning.
Sex prov av grädde visade fetthalter mellan 15,28 och 51,73 %.
Ett prov av gräddpulver bestod av natriumbikarbonat.
Ett prov av förorening i sylta bestod av finskuren tobak och papper, överensstämmande med del av cigarett.
Ett prov av kaffetillsättning bestod av rostade växtdelar och var av normal beskaffenhet.
Ett prov av korv innehöll tjärfärg.
Ett prov av lake från saltade tarmar var fritt från avsevärd grad av jäsnings.

Fem prov av mjölk visade fetthalter mellan 2,17 och 2,42 %. Ett av dessa prov visade ej avsevärd vattentillsats, två prov visade 20 % vattentillsats, och 2 prov visade 25 % vattentillsats.

Ett prov av skadade risgryn var fritt från giftiga metallföreningar.

Ett prov av saft innehöll avsevärd mängd vattentillsats.

Förutom för matvarukontrollen och importkontrollen ha för kommunala verk och inrättningar i Göteborg följande prov undersökts:

Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset: magsaft 1 prov. Drätselkammaren: färg 3, vatten 2 prov. Fastighetskontoret: vatten 2 prov. Fattigvården: mjölk 1 prov. Gasverket: tjärolja 1, olja 1, reningsmassa 1, kol 1 prov. Hamnkontoret: foderkaka 1 prov. Göteborgs Museum: vax 1 prov. Polisverket: brandrester 1, remvax 1, antändning 2, eldfara 1, medicin 2, olja 1, rökbloek 1 prov. Renhållningsverket: sopor 12, vatten 36 prov. Sjukhusdirektionen: smörblandning 2 prov. Spårvägarna: olja 1 prov. Vattenledningsverket: vatten 384, marmor 2, silverniträt 3, is 7, sand 1, bottensats 1, gryn 2, avsättning 1, aluminiumsulfat 1 prov. Renströmska badanstalten: vatten 52 prov. Vanförestalten: gyttja 1 prov.

7. Fabriker och näringar.

Under året ha 1.311 arbetsställen inspekterats med 1.962 besök. Av sagda arbetsställen voro 427 att hänföra till hantverk, 845 till handel och 39 till annan verksamhet.

Samtliga under kommunal tillsyn stående arbetsplatser i staden utgjorde vid årets utgång 3.457 med 8.461 där anställda arbetare (3.192 män och 5.269 kvinnor, därav 730 manliga och 630 kvinnliga minderåriga).

Med stöd av arbetarskyddslagen ha råd och anvisningar lämnats i 25 fall till förekommande av olycksfall (§ 4) och i 58 fall till förekommande av ohälsa (§ 5).

I fråga om arbetstidens förläggning och längd ha gjorts 67 anmärkningar. I 2 fall har man måst beivra minderårigas användande i arbete före stadgad ålder eller fullgjord skolplikt. I fråga om intygsböcker, journalföring av övertidarbete m. m. ha olika åtgärder måst vidtagas i 360 fall.

8. Anordningar till smittosamma och parasitära sjukdomars förebyggande.

a) Epidemisjukhuset.

Epidemisjukhuset har under sista femårsperioden vårdat följande antal fall:

	1930	1931	1932	1933	1934
Tyfoïd och paratyfoïd	39	28	28	25	12
Scarlatina	265	232	603	603	558
Diphtheria	398	474	263	326	182
Croup (utan difteri)	14	11	2	6	15
Angina	172	183	143	135	248
Meningitis epidemica	8	5	5	5	6
Encephalitis lethargica	10	6	6	3	—
Poliomyelitis acuta	8	11	39	8	228
Dysenteria	2	3	1	217	52
Febris undulans	—	—	2	3	—
Influenta	30	131	76	257	39
Annan sjukdom	225	173	297	235	253
	1.182	1.339	1.475	1.823	1.593

Härtill komma under åren 1930—34 resp. 152, 168, 90, 46 och 27 fall av provisoriskt vårdade lungtuberkuloser.

I övrigt hänvisas till mer detaljerad redogörelse i denna berättelse.

b) *Anmälda smittosamma sjukdomar.*

Antalet enl. epidemilagen incl. dess tillägg rapporterade smittofall ha utgjort 879 mot 1.015 året förut. Övriga uppgifter återfinnas under kap. III: Sjuklighet.

I epidemilagen angivna sjukdomsfall ha som regel inlagts å epidemisjukhuset. Undantagen ha varit tämligen få och huvudsakligen gällt scarlatina. I hem, där smittofall anmäls, har nämnden föranstaltat kontrollbesök i och för utredning samt verkställt till omfattningen tämligen modifierade desinfektioner. Friska syskon ha avhållits från skolbesök inkubationstidens längd och andra friska personer ur omgivningen ha i viss utsträckning underkastats nödiga restriktioner.

c) *Särskilda åtgärder mot smittosamma sjukdomars införande i riket. Hamnhygien.*

De av hälsovårdsnämnden förordnade besiktningmännen ha verkställt 98 besiktningar av fartyg, kommande från av Kommerskollegium smittoförklarade hamnar.

För att tillgodose den allmänna skeppshygien ha 705 besiktningar verkställts ombord.

d) *Tuberkulosen.*

För vård av lungtuberkulos har staden tillgång till 519 vårdplatser, d. v. s. 2,04 pr 1.000 invånare, med följande fördelning:

Renströmska sjukhuset	258
Sjuk- och vårdhemmet Gibraltar	82
Dispensärcentralens observationsavdelning	29
Epidemisjukhuset (provisoriska platser)	14
Barnsanatoriet Rävlanda	136

Summa 519 platser

All stadens dispensärvård är sammanförd till den s. k. Dispensärcentralen med lokaler för undersökningar, röntgen, laborationer, behandling, arkiv och förråd. Under Centralen sorterar även nyssnämnda observationsavdelning med 29 sängar.

Tuberkulosbyråns verksamhet. (D:r Hj. Anderson.)

Byråns verksamhet har fortgått enligt samma linjer som förut och med fortsatt ökning av det radiologiska arbetet. Röntgenfotografier ha tagits till ett antal av 1.845.

Årets nya lungtuberkulosmaterial har utgjorts av 175 män, 238 kvinnor och 17 barn, sammanlagt 411 fall. Tuberkulos i annat organ än lungorna har nyanträffats hos 30 män, 63 kvinnor och 244 barn, sammanlagt alltså 337 personer.

I 3.471 tuberkulösa eller av tuberkulos hotade hem ha tuberkulossystrarna avlagt 9.576 besök. Någon form av understöd har lämnats åt 1.497 familjer. Byrån har utfärdat 1.126 remisser till sjukhus och vårdanstalter för tuberkulösa. Till barnhem och permanenta kolonier ha 230 barn sänts. Någon form av sommarvistelse på landet har bekostats eller förmedlats för 644 klena barn ur tuberkulösa familjer. Sammanlagt 155 tuberkulösa barn ha beretts lantvistelse inom för dem avsedda kolonier.

Å Sommarsanatoriet Sandarne ha vårdats 185 patienter i sammanlagt 11.071 dagar, eller i genomsnitt 59 dagar vardera. Sanatoriet hölls öppet under tiden 5/6—11/9.

Å byrån ha undersökts 5.296 personer vid 5.825 undersökningar. Sänkningsreaktion har utförts å 6.170 blodprov. Av 1.936 tuberkulinprov ha 354 varit positiva och 1.582 negativa. Av å byrån undersökta 548 upphostningsprov visade 179 prov tbc-baciller.

Dessutom har byrån liksom förut erhållit en högt värderad hjälp från Sahlgrenska sjukhuset och Barnsjukhuset, där för byråns räkning 560 personer med tuberkulos i andra organ än lungorna under året blivit undersökta.

Spädbarnsundersökningar och intrakutana calmettevaccinationer, vilka förut utförts av professor Wallgren i samarbete med byrån, övertogs i februari 1934 helt av byrån, som till årets slut företog 82 vaccineringar av tuberkuloshotade barn.

Byråns årligen nytillkomna lungtuberkulosmaterial sedan dess start, ävensom motsvarande absoluta och relativa dödstal i lungshot framgå av följande sammanställning.

År	Män	Kvinnor	Barn	Summa	Abs. dödstal	Per tiotusen
1911—15	126	194	53	373	370	20,9
1916—20	182	202	62	446	369	18,3
1921—25	158	222	83	463	312	13,9
1926—30	172	226	36	434	275	11,7
1931	203	251	23	477	310	12,7
1932	194	251	12	457	232	9,3
1933	175	238	19	432	250	9,9
1934	175	219	17	411	247	9,8

Som synes har lungtuberkulosens morbiditetskurva fortsatt sin sedan flera år nedåtgående rörelse. Dödstalet är nästan oförändrat, dock en aning lägre än förra året.

Vid årets ingång rådde en viss brist på vårdplatser för *vuxna* patienter, föranledd av en stegring av morbiditetskurvan under föregående höst och av att the-avdelningen å Epidemisjukhuset måst evakueras. Bristen avhjälpes, dels genom förnyat upplåtande strax i början av året av ett tjugotal vårdplatser å Gibraltars sjukhem, vilka varit stängda sedan 1933, dels genom avtal mellan staden och Jubileumsfondens Styrelse om disposition i mån av behov av 10 vårdplatser på Hessleby sanatorium, vilka platser i mars började tagas i anspråk, och dels genom förnyad beläggning i slutet av april av en avdelning på Epidemisjukhuset med the-patienter (14 sängar). Sedan dess har platsantalet varit fullt tillräckligt. — Vårdplatserna för tuberkulösa *barn* ha under detta år såväl som de närmast föregående åren konstant räckt mer än väl till.

Barnsanatoriet Rävlanda.

Vid sanatoriet ha under året vårdats 160 patienter med 43.613 underhållsdagar.

Åldersfördelningen var vid inskrivningen:

	Män	Kvinnor	Summa
1—5 år	19	19	38
6—10 „	33	32	65
11—15 „	21	32	53
16—20 „	—	2	2
	Summa 73	85	158

Medelvårdtiden för under året utskrivna utgjorde i dygn:

	Män	Kvinnor
Pat. under 15 år	328	310
Pat. över 15 år	—	232

I sanatoriets skolundervisning ha i genomsnitt 88,5 % av de skolpliktiga barnen deltagit.

e) *Smittosamma könssjukdomar.*

Under året har följande antal personer, tillhörande Göteborgs stad och oavsett om de smittats där eller annorstädes, anmälts för venerisk sjukdom:

Syphilis congenita	4
„ <i>acquisita primaria</i>	24
„ „ <i>secundaria</i>	20
Gonorrhæa	956
Ulcus molle	11

Summa 1.015 personer

Sedan 1919, då den s. k. *lex veneris* trädde i kraft, ha följande anmälningar av i staden boende könssjuka personer ingivits:

År	Antal fall	Fall pr 10,000 inv.	År	Antal fall	Fall pr 10,000 inv.
1919	3.230	161	1927	1.367	59
1920	2.250	111	1928	1.365	57
1921	1.794	87	1929	1.587	66
1922	1.362	60	1930	1.549	63
1923	1.378	60	1931	1.231	50
1924	1.155	50	1932	1.130	45
1925	1.196	52	1933	1.039	41
1926	1.502	65	1934	1.015	40

År 1934 medförde en relativ nedgång av 2,5 % vid jämförelse med året förut. Sedan lex veneris trädde i kraft, har den relativa nedgången utgjort jämt 75 %.

Den veneriska smittan har, i procent räknat, inträffat å följande orter:

	Göteborg	Annan svensk ort	Utlandet	Obekant plats	
Syphilis	58,3	2,1	35,4	4,2	= 100 %
Gonorrhæa	82,0	7,6	10,3	0,1	= 100 %
Ulcus molle	36,4	—	63,6	—	= 100 %

De smittade ha representerat följande åldrar:

Ålder	1—10	11—15	16—20	21—25	26—30	31—40	41—60	över 60	
%	0,7	0,2	8,1	30,8	25,9	23,9	10,0	0,4	= 100 %

Under åren 1932, 1933 och 1934 ha resp. 135, 174 och 233 personer anmälts som smittokällor. Dessa fall, redovisade i %, ha handlagts sålunda:

	1932	1933	1934
Tvingats inleda behandling	55,6 %	78,2 %	74,3 %
Styrkt smittofrihet	11,1	9,8	9,0
Ej anträffats	21,5	8,0	6,4
Till annan sundhetsinspektör	11,9	4,0	10,3
	100,0	100,0	100,0

Anmälan om ohörsamhet mot behandlande läkare eller om avbrott i inledd behandling har under åren 1932—34 gjorts i resp. 102, 91 och 53 fall. Med de tredskande har förfarits sålunda:

	1932	1933	1934
Tvingats återtaga behandling	65,7 %	59,3 %	60,4 %
Styrkt smittofrihet	5,9	1,1	—
Ej anträffats	11,7	19,8	18,9
Till annan sundhetsinspektör	16,7	19,8	20,7
	100,0	100,0	100,0

Två polikliniker för kostnadsfri behandling av smittosamma könssjukdomar ha haft daglig mottagning för män och kvinnor.

Nedanstående översikt visar poliklinikernas verksamhet:

	M ä n		K v i n n o r	
	Sociala huset	Holtermanska sjukhuset	Sociala huset	Holtermanska sjukhuset
A) Fall av könssjukdom i smittosamt skede:	605	767	400	278
Därav nya 1934	379	607	180	162
Antal poliklinikbesök	11.570	10.701	8.193	4.167
Besök pr mottagning	39	35	27	14
B) Fall av könssjukdom i ej smittosamt skede, hudsjukdom m. m.	508	1.013	252	720
Därav nya 1934	365	910	147	675
Antal poliklinikbesök	1.221	3.212	1.639	1.733
Besök pr mottagning	4	11	5	6

f) *Skyddskoppymningen.*

Under maj och juni hölls 3 offentliga vaccinationer, fördelade på 7 olika lokaler. Vid dessa ymningsmöten vaccinerades 2.226 personer. Sammanlagt 561 revaccinationer ha inrapporterats till förste stadsläkaren.

g) *Desinfektion. Auktionsgods.*

Av nedanstående anledningar ha följande antal desinfektioner utförts av nämndens personal:

Akuta smittor	1.072
Tuberkulos	463
Misstänkt pantlåne- och auktionsgods	59
Andra orsaker	23
	<hr/>
	1.617

Antal desinfekterade lokaler:

Rum	1.672
Kök	159
	<hr/>
	1.831

Ugnsdesinfektion har utförts å 45 partier gång- och sängkläder och 109 personer, incl. deras kläder, ha behandlats för ohyra.

Auktionsgods har i 661 fall gjorts till föremål för undersökning. Smittrening har påfordrats i 57 fall.

h) *Åtgärder mot ohyra.*

Kampen mot ohyrnan har fortsatt efter ungefär samma linjer som förut. I allt större utsträckning påfordra fastighetsägarna en kontroll av bohaget vid bostadsbyten. Vid rivning av äldre fastigheter har avlusning eller intyg om lusfrihet börjat påfordras. Auktionsgods har avlusats i 9 fall.

Inom staden verksamma cyanrökare ha rapporterat följande antal cyanrökningar:

	1931	1932	1933	1934
Boningsrum, kök	4.971	5.213	4.133	4.083
Hallar, badrum	294	1.564	839	796
Fabriker, magasin	69	14	10	14
Smärre fartygsutrymmen	1.719	1.322	1.536	1.451
Större fartygsutrymmen (råttor)	116	138	120	208
Diverse utrymmen	7	52	69	70
	<hr/>			
	7.176	8.303	6.707	6.622

Uti 5 i staden befintliga cyankammare ha utförts 266 rökningar, därav 101 i hälsovårdsnämndens cyankammare. I denna siffra äro ej inräknade de rökningar, som drätselkammaren för egna hyresgäster låtit utföra i provisoriskt ordnade cyankammare, ej heller de rökningar, som fattigvården för egna understödstagare utfört i egen cyankammare.

Inom staden ha arbetat 14 av medicinalstyrelsen godkända cyanrökare.

i) *Åtgärder mot råttor.*

Till nedbringande av rättstammarna ombord å fartyg ha 208 större utrymmen, huvudsakligen lastrum, behandlats med cyan å sammanlagt 38 fartyg. Ut 14 av dessa fall ha internationella rättfrihetscertifikat utfärdats.

Hamnområdet har systematiskt undersökts på förekomst av råttor. Genom hamnmyndigheternas försorg har gift utlagts i hamnens varuskjul. Flera av de i hamnen belägna stora varven bedriva systematisk rättutrotning.

Samtliga fartyg, som ankommit från för rättpest misstänkta utländska hamnar, ha stått under fortlöpande kontroll, och internationellt påbjudna åtgärder ha vidtagits.

Inom den egentliga staden har rättkriget bedrivits i samband med hälsovårdsnämndens distriktsarbete. I kampen mot rättorna har kommunaliseringen av sopkärlen utgjort en värdefull hjälp. Flera cyanrökare och andra privata företagare bedriva en rätt betydande rättutrotning, som dock ej kan siffermässigt belysas.

9. Barnavårdsverksamheten.

Barnavårdsnämndens allmänna verksamhet framgår av nedanstående tablå:

År	Totala antalet barn	Skydds- uppfostran	D ä r a v b e t r ä f f a n d e :			Insp. av fosterbarn	Barna- vårds- mannaskap
			Samhällsvård	Åtgärd enl. 23 § i b. v. lagen			
1926	7.815	274	1.827	133	596	4.688	
1930	8.535	322	2.072	102	895	5.144	
1931	8.828	348	2.103	177	883	5.317	
1932	8.955	375	2.176	204	801	5.399	
1933	8.758	388	2.173	194	729	5.274	
1934	8.422	398	2.172	170	707	4.975	

Barnavårdsmaninstitutionen har visat följande utveckling:

	Antal barnavårdsmän		Antal barnavårdsmannaskap omhänderthavda av		Summa
	Avlönade	Oavlönade	Avlönade barnavårdsmän	Oavlönade barnavårdsmän	
1918	12	52	961	101	1.062
1920	21	61	2.319	125	2.444
1925	35	45	3.897	93	3.990
1930	39	28	4.561	78	4.639
1933	39	18	4.392	61	4.453
1934	29	20	4.295	85	4.380

Vården av fosterbarn har haft följande omfattning:

	Födelseår	Vårdade uti		Annat anstalt	Summa
		Fosterhem	Barnhem		
Barn i äktenskap	1919—27	58	10	—	68
” ” ”	1928—33	52	15	—	67
” ” ”	1934	5	2	—	7
Barn utom äktenskap	1919—27	261	2	1	264
” ” ”	1928—33	242	15	3	260
” ” ”	1934	34	13	—	47

Inom staden ha följande barnavårdsanstalter stått till förfogande:

	Kommunala		Ej kommunala	
	Antal	Vårdplatser	Antal	Vårdplatser
Barnhem för stadigvarande vård	—	—	7	198
Upptagningshem	5	272	—	—
Skyddshem	—	—	—	—
Andra anstalter	—	—	17	398

Inom staden arbeta 10 barnavårdscentraler (barnavårdsnämnden driver 1, barnsjukhuset 1 och föreningen Mjölkdroppen 8 st.). Deras samlade verksamhet och vissa resultat framgår av följande tabell:

	1932	1933	1934
Antal inskrivna barn	2.022	2.195	2.373
Antal dödsfall bland barnen	18	10	6
Vårdade i % av födda resp. år	65,3	73,3	79,3
Stadens spädbarnsdödlighet i %	4,1	3,8	3,4

III. SJUKLIGHET OCH SJUKVÅRD.

I. Sjukligheten i staden.

Då gängse sjukdomar ej äro underkastade anmälningsplikt, kan den samlade sjukligheten i staden ej ges ett siffermässigt uttryck. Någon ledning har man dock dels av distriktsläkarnas veckorapporter, dels av de obligatoriskt anmälda smittosjukdomarna.

År	Distr. läk:a anmält pr 1,000 inv.	Smittor pr 1,000 inv.	År	Distr. läk:a anmält pr 1,000 inv.	Smittor pr 1,000 inv.
1923	61	1,1	1929	52	2,1
1924	68	1,9	1930	55	2,5
1925	64	3,1	1931	57	2,6
1926	44	2,6	1932	54	3,2
1927	62	2,7	1933	55	4,0
1928	51	2,8	1934	48	3,4

Distriktsläkarna ha i förhållande till folkmängden anmält drygt 14 % färre sjukdomsfall än under tioårsperioden 1924—33. De obligatoriskt anmälda smit-

torna ligga däremot 12,4 % över relativa genomsnittssiffran för nyssnämnda period.

De obligatoriskt anmälda smittorna återfinnas i tab. 11.

Av *skarlakansfeber* anmäldes 423 fall mot 517 år 1933. Årets siffra är drygt 50 % högre än den relativa genomsnittssiffran för perioden 1924—33.

Den till sin karaktär synnerligen lindriga epidemien hade sina flesta fall under första halvåret. Abortiva och förbisedda sjukdomsfall voro vanliga, och upptäckten skedde ej sällan först i fjällningsstadiet.

Av *akut barnförlamning* inträffade 223 fall. Månaderna januari—juni gingo helt fria, och fördelningen av fallen på de övriga var denna:

juli	1 fall	oktober	135 fall
augusti	4 "	november	29 "
september	53 "	december	1 "

Om man undantar några smärre gruppbildningar, voro fallen påfallande jämnt fördelade över hela staden. Dess ytterområden voro ej minst hemsökta. Endast i ett fåtal fall uppträdde mer än ett fall i samma familj. Det yngsta sjukdomsfallet var ett 2 månaders barn och det äldsta en 48-årig person.

Av *difteri* anmäldes 160 fall mot 251 året förut. Årets relativa siffra ligger 38 % under den relativa genomsnittssiffran för 1924—33.

Av *dysenteri* inträffade 59 fall mot 204 under år 1933. Under tioårsperioden 1923—32 förekom endast något enstaka fall pr år. Hälften av fallen inträffade under juli och augusti. Januari, februari och december voro helt fria från fall.

Av *tyfoïd* och *paratyfoïd* anmäldes resp. 3 och 4 fall mot 6 och 18 året förut. Årets siffra utgjorde endast 7 % av det relativa genomsnittet för perioden 1924—33.

Av *epidemisk hjärnfeber* och *sömnssjuka* förekommo resp. 5 och 2 fall.

För nedanstående smittor äger man uppgifter endast i distriktsläkarnas årsrapporter: *vattenkoppor* 89 mot 126 året förut, *mässling* 4 (7), *påssjuka* 28 (19), *kikhosta* 43 (243), *influenza* 1.693 (3.927).

2. Den allmänna sjukvården i staden.

Sjukvården inom stadens 13 sjukvårdsdistrikt har under året skötts av 11 distriktsläkare och 1 extra läkare.

Distriktsläkarna ha anmält 12.087 sjukdomsfall. I övrigt hänvisas dels till tab. 14, dels till sammanställningen å sid. 27—28.

För *läkarbesök nattetid* vid hastigt påkommet sjukdomsfall har hälsovårdsnämnden utbetalat:

År	Antal besök	Kronor
1931	173	3.655: 95
1932	254	5.244: 35
1933	292	5.799: —
1934	259	5.267: —

Läkemedel åt fattiga sjuka ha under senare år dragit följande kostnader:

År	Kronor	Kr. pr stadens inv.
1931	57.985: 59	0,24
1932	67.489: —	0,27
1933	87.339: —	0,35
1934	87.714: 96	0,35

Över antalet *läkare* (underläkare, amanuenser och assistentläkare ej inräknade) och *tandläkare* i aktivt arbete ävensom antalet *apotek* och där anställd *personal* lämnas följande sammanställning:

År	Totala siffror			Antal invånare för varje			
	Läkare	Tandläk.	Å apotek anställda	Läkare	Tandläk.	Apotek	Å apotek anställd
1925	116	56	82	1.991	4.125	16.500	2.817
1930	138	102	67	1.780	2.408	17.543	3.666
1931	143	112	80	1.734	2.213	17.708	3.099
1932	147	125	81	1.689	1.986	17.738	3.066
1933	150	131	87	1.676	1.919	15.714	2.889
1934	153	137	86	1.651	1.843	15.788	2.937

Stadens 9 *kommunalsköterskor* (1 plats vakant) ha, med eventuell tillfällig hjälp, utfört sjukvård sålunda:

	1932	1933	1934
Summa patienter	894	885	865
Av dessa varit betalande	535	457	480
Antalet sjukbesök på dagen	25.730	23.635	21.078
„ „ „ natten	119	110	161
„ s. k. förlängda dagbesök	138	76	74

3. Sjukhus och polikliniker.

I fråga om sjukhusens och poliklinikernas verksamhet hänvisas till sjukhusdirektionens årsberättelse över sjukvården i staden.

4. Barnaföderskors vård.

Barnbördshusets verksamhet framgår av nedanstående tabell:

	1932	1933	1934
Intagna patienter för förlossning	2.959	2.891	3.003
Av dem gifta och änkor	2.406	2.319	2.487
„ „ ogifta	553	572	516
Intagna av annan anledning	218	234	248

Beträffande övrig verksamhet hänvisas till berättelsen över stadens sjukhus.

De privata förlossningshemmens verksamhet redovisas i sammandraget över barnmorskornas dagböcker.

Jämlikt föreskrift i § 7 av gällande reglemente för barnmorskor ha 58 i staden *praktiserande barnmorskor* inkommit med utdrag ur sina dagböcker. Uteslutas förlossningar, utförda å offentliga och enskilda förlossningshem, visar det sig, att

22 barnmorskor	ej haft någon förlossning
19	„ vardera haft 1—10 förlossningar
6	„ „ „ 11—20 „
2	„ „ „ 21—30 „
3	„ „ „ 31—40 „

Ett sammandrag av barnmorskornas dagböcker visar följande:

År	Antal barnmorskor, från vilka uppgifter inkommit	Barnaföderskor						Barnsängskvinnan var 3 veck. efter förlossningen		Barnaföderskor förlösta och vårdade i		Missfall	Födda barn											
		Antal	Gifita	Ogifita	Änkor och fränksilda	Förstföderskor	Om-föderskor	Frisk	Sängliggande	Död	hjem (Regl. § 24, mom. 1)		förlösningshem (Regl. § 24, m. 2 o. 4)	Antal	Gossar	Flickor	Levande födda				Dödfödda			
																	Full-gångna		Ofull-gångna		Full-gångna		Ofull-gångna	
																	Gossar	Flickor	Gossar	Flickor	Gossar	Flickor	Gossar	Flickor
1930	68	1,478	1,294	172	12	545	933	1,460	14	4	50	862	301	1,199	579	620	540	573	19	31	13	8	7	8
1931	69	1,495	1,319	160	16	575	920	1,473	19	3	47	919	280	1,231	607	624	579	574	14	41	8	6	6	3
1932	62	1,350	1,171	164	15	532	818	1,332	12	6	41	814	289	1,072	533	539	500	504	16	21	10	7	7	7
1933	61	1,338	1,176	156	6	536	802	1,326	10	2	15	938	324	1,023	487	536	459	501	16	24	7	4	5	7
1934	58	1,290	1,114	169	7	550	740	1,281	9	—	7	963	322	977	527	450	504	415	14	28	4	2	5	5

Till 9 barnmorskor har hälsovårdsnämnden utbetalat kr. 640 som full ersättning för förlossningar utförda i medellösa hem, samt till 30 barnmorskor kr. 4.795, utgörande bidrag till ersättning för enligt fastställd taxa utförda förlossningar.

5. Apoteken.

Av stadens 16 apotek ha 14 i vanlig ordning visiterats av förste stadsläkaren och ett har under året av honom avsynats samt av Medicinalstyrelsen godkänts. Det återstående apoteket har varit föremål för inspektion från Medicinalstyrelsens sida.

Vare sig inspektion, avsyning eller visitationer ha givit anledning till någon allvarsammare anmärkning.

6. Rättsmedicin m. m. (t. f. andre stadsläkaren A. Herner).

I. Yttranden angående sännesbeskaffenhet.

a) Till Kungl. Medicinalstyrelsen

den 30/10 i anledning av anmälan mot t. f. andre stadsläkaren för en den 20 november 1933 enligt klagandens uppfattning orättmätigt avgiven vårdattest;

IV. *Sjukvårdande verksamhet.*

Sjukvård har i några fall meddelats personer, som varit i polisens förvar såsom anhållna för brott.

För det mesta har det dock varit fråga om förkomna, försupna och på olika sätt sjuka och vårdbehövande utan tak över huvudet, som tagit sin tillflykt till ett poliskontor och som i regel blivit bäst hjälpta med remiss till sjukhemmet Gibraltar.

Även under 1934 har anordningen med andre stadsläkaren som läkare vid Göteborgs ålderdomshem fortgått. Utom alla de vanliga ålderdomskrämporna och den sedvanliga känningen av influensa i staden, när den tiden varit, har det uppträtt en paratyfusepidemi om 5 fall i slutet av september och början av oktober, samtliga patienter kvinnliga och alla isolerade och vårdade inom anstalten, enär utrymmet på epidemisjukhuset då var särskilt hårt anlitat genom barnförslamningen.

Tjänsten har, med undantag av tiden fr. o. m. den 13 t. o. m. den 24 juni, då d:r A. Landau vikarierade, upprätthållits av d:r A. Herner.

IV. BEFOLKNINGS- OCH DÖDLIGHETSSTATISTIK.

I. Folkmängd, nativitet, mortalitet.

Den kyrkoskrivna befolkningen utgjorde 1934 den 1 januari 252.721 och den 31 december 255.386 personer.

Befolkningens tillväxt framgår av följande siffror:

År	Folkmängd vid årets slut	Därav mankön	Därav kvinnkön	Folkmängd i/o av rikets städer
1850	26.084	12.570	13.514	7,4
1860	37.043	17.421	19.622	8,5
1870	56.288	25.669	30.619	10,4
1880	76.401	34.987	41.414	11,1
1890	104.657	48.210	56.447	11,6
1900	130.619	60.128	70.491	11,8
1910	167.809	77.806	90.003	12,3
1920	202.328	96.169	106.159	11,6
1930	243.414	114.544	128.870	12,2
1931	247.911	116.494	131.417	12,2
1932	251.110	117.974	133.136	12,2
1933	252.721	118.867	133.854	12,2
1934	255.386	120.167	135.219	12,1

Antalet *levande födda* utgjorde 2.992 (11,8 på 1.000 inv.) mot 2.993 (11,9 på 1.000 inv.) år 1933.

Dödsfallens antal bland här kyrkoskrivna personer utgjorde 2.485 (9,8 på 1.000 inv.). Nativitetsöverskottet var sålunda 508 mot 517 år 1933.

Födelse- och dödssiffrornas förskjutningar under sistförflutna tioårsperiod framgår av följande sammanställning:

År	Absoluta antalet levande födda	Födda på 1.000 innevånare			Antal döda i Göteborg	Nativitetsöverskott
		i Göteborg	i landets städer	i landet i dess helhet		
1925	3.700	16,1	14,9	17,5	2.473	1.227
1926	3.544	15,3	14,2	16,9	2.263	1.281
1927	3.116	13,4	13,2	16,1	2.463	653
1928	3.184	13,6	13,0	16,0	2.346	838
1929	3.196	13,4	12,4	15,2	2.546	650
1930	3.160	13,0	12,6	15,4	2.603	557
1931	3.330	13,6	12,4	14,8	2.697	633
1932	3.096	12,4	12,4	14,5	2.555	541
1933	2.993	11,9	11,5	13,7	2.476	517
1934	2.992	11,8	11,5	13,7	2.485	508

I övrigt hänvisas till tab. 6 och 7, vilka äro sammanställda efter resp. pastors-ämbetens uppgifter och utvisa antalet födda för varje månad och församling, samt till tab. 8, som, likaledes efter prästerskapets uppgifter, anger befolkningens rörlighet inom församlingarna.

Den av *hälsovårdsnämnden förda dödsstatistiken* tar emellertid hänsyn till den ur sanitär synpunkt aktuella bostadsorten, ej till kyrkoskrivningsorten. Ut i dödssiffran inräknas därför dels här kyrkoskrivna och avlidna personer, dels här kyrkoskrivna, som under tillfällig vistelse utom staden dött i kronisk sjukdom, dels slutligen främlingar, som dött i akut sjukdom under sin vistelse i staden, dock utan att ha hitkommit för vård.

Enligt denna beräkning framkommer dödssiffran 2.397 (9,5 pr 1.000 inv.). Det är denna siffra, som återfinnes i tab. 15. Räkna man åter endast här i staden kyrkoskrivna och avlidna personer, får man dödssiffran 2.290. Om sistnämnda siffra ställes i relation till den 1934 i staden mantalsskrivna befolkning-
en, kommer man till dödstalet 9,1 pr 1.000 inv. Se tab. 9.

2. Dödsorsakerna.

Med utgångspunkt från i Göteborg kyrkoskrivna personer, som dött inom eller, i kronisk sjukdom, utom staden samt främlingar, döda härstädes i akut sjukdom, återfinnas i tab. 15 de dödsorsaker, som under året ifrågakommit. I tab. 16 är samma dödsmaterial samlat i huvudgrupper och fördelat på månader och kvartal.

Dödsfallen inom de stora huvudgrupperna visa följande absoluta och relativa tal:

Sjukdomsgrupper	Absoluta dödstal	I % av samtliga	Pr 10,000 inv. 1934	Pr 10,000 1924—33
Cirkulationsrubbningsar	641	26,8	25,4	23,4
Akuta och kroniska infektioner	425	17,7	16,8	20,8
Svulster	358	14,9	14,2	13,8
Nervsystemets sjukdomar	192	8,0	7,6	7,1
Gastrointestinala sjukdomar	145	6,0	5,7	4,9
Urinorganens sjukdomar	107	4,5	4,2	4,4
Våldsam död	83	3,5	3,3	3,4
Övriga dödsorsaker	446	18,6	17,7	21,4
	2.397	100,0	94,9	99,2

I *lung- och larynx-tuberkulos* avledo 247 personer eller 9,8 pr 10.000 inv. mot 250 året förut (9,9 pr 10.000). Det relativa medeltalet för tioårsperioden 1924—33 var 19 % högre.

I *annan tuberkulos* avledo 38 personer eller 1,5 pr 10.000. Det relativa medeltalet för 1924—33 var 65 % högre.

I *difteri* avledo 14 personer, d. v. s. en letalitet av 8,7 % mot 4,4 % året förut.

I *skarlakansfeber* avled 1 person, d. v. s. den låga letaliteten av 0,23 %.

I *akut barnförlamning* avledo 31 personer, motsvarande en letalitet av 13,9 %.

I *epidemisk meningit, tyfoidfieber* och *sömnssjuka* avled resp. 3, 1 och 1 personer.

TABELLER

TILL

HÄLSOVÅRDSNÄMNDENS

ÅRSBERÄTTELSE

1934

Tab. 1. Renhållningsanordningar o. d. i Göteborg pr 31 dec. 1934.

Stadsdel	Antal fastigheter och egendomar				Antal stall	Antal ladugårdar	Antal svinhus
	där stadens renhållningsverk hämtat (helt eller delvis)	där enskild hämtat (helt eller delvis)	med vattenklosetter (helt eller delvis)	med larrin uppsamling i spånner (helt eller delvis)			
Nordstaden	229	94	173	75	—	—	—
Inom Vallgraven	411	102	318	105	1	—	—
Pustervik, Masthugget och Kommendantsängen	310	8	259	108	3	—	—
Haga	279	—	77	204	1	—	—
Annedal och Änggården	442	13	224	229	7	2	2
Landala	292	6	160	136	3	—	—
Vasastaden, Lorensberg och Johanneberg	572	15	506	55	2	—	—
Heden	195	12	143	52	4	—	—
Stampen och Gullbergsvass .	209	129	106	140	13	—	—
Olskroken, Bagareg., Käll- torp, Gamlestaden o. Kvi- berg	1053	138	905	290	25	24	16
Stigberget, Olivedal o. Slotts- skogen	590	16	238	360	1	1	—
Majorna	1351	53	768	559	19	5	—
Nya Varvet	—	41	12	31	1	—	—
Lundby	715	1056	430	1345	82	90	64
Örgryte	1628	291	955	931	62	35	17
Utbynäs m. m.	—	175	64	111	10	16	7
Summa	8276	2149	5338	4731	234	173	106

Tab. 2. Av matvarukontrollen anhållna och oskadliggjorda födoämnen under år 1934.

V a r u s l a g	Vikt i kg.	Antal kassationer					Kassationer på grund av			
		vid import	å torg eller i fiskhall	i upp- lagsna- gasin	i char- kuteri- verk- stad	i han- dels- lokal	S:a	för- skäm- ning	mögel, före- ning o. d.	annan orsak
Färskt kött och organ av storboskap	453	—	—	2	2	—	4	3	—	1
Färskt kött och organ av kalv	284,5	—	—	3	—	2	5	4	—	1
Färskt kött och organ av får	71	—	—	1	—	—	1	1	—	—
Färskt kött och organ av svin	73	—	—	1	—	1	2	—	1	1
Salt eller rökt kött	1.039,1	2	—	10	1	3	16	16	—	—
Korv eller andra av kött beredda varor	82	—	—	1	2	—	3	3	—	—
Fisk, färsk	913	—	9	—	—	1	10	10	—	—
Fisk, salt	201	—	—	—	—	4	4	1	—	3
Skaldjur	477,1	—	9	1	—	—	10	8	1	1
Mjölk	50	—	—	1	—	—	1	—	1	—
Andra födoämnen	57	—	—	2	—	4	6	4	2	—
Summa	3.700,7	2	18	22	5	15	62	50	5	7

Tab. 3. Besiktningar av från utrikes ort införda köttvaror och djurfett under år 1934.

Varans ursprungsland	Undersökta varor och varornas vikt										Godkända och stämplade kg.	Re- expor- terade kg.	Be- slag- tagna kg.
	Färskt kött av får kg.	Salt och rökt kött och organ av nötkrea- tur, får, svin eller häst kg.	Saltade tarmar kg.	Korv kg.	Kött av ren kg.	Kött och organ av fågel kg.	Kött- konserver, köttextrakt, köttpastejer och köttsoppor kg.	Smält djurfett kg.	Summa kg.				
Argentina	—	13.397	19.220	—	—	56.976	63.077	152.670	152,670	—	—		
Australien	29	—	—	—	—	99	—	128	99	29	—		
Belgien	—	—	1.250	—	228	—	—	1.478	1,478	—	—		
Brasilien	—	—	—	—	—	555	6.500	7.055	7,055	—	—		
Canada	—	—	5.840	—	—	—	—	5.840	5,840	—	—		
Danmark	—	5.424	91.640,1	55,4	18	333,4	827,070	924.540,9	924,030,9	510	—		
England	—	—	55.218,5	—	3.251	313,9	—	58.783,4	58,783,4	—	—		
Estland	—	—	—	—	139	—	—	139	139	—	—		
Finland	—	—	500	—	279	—	—	8.072	8,072	—	—		
Frankrike	—	—	32.895	—	—	1.247,6	—	34.142,6	34,142,6	—	—		
Färöarna	—	14	56.744,9	—	—	—	—	14	14	—	—		
Holland	—	1.983	2.660	—	—	—	—	56.744,9	56,744,9	—	—		
Island	—	38,8	—	37	—	—	—	4.643	4,419	—	224		
Italien	—	—	—	—	—	—	15.000	75,8	15,000	—	—		
Japan	—	—	1.250	—	—	—	—	1.250	1,250	—	—		
Kina	—	—	9.428,5	—	—	—	—	9.428,5	9,428,5	—	—		
Litauen	—	—	63.480,7	—	921	—	411,530	475.931,7	475,931,7	—	—		
Norge	—	—	—	—	7.665	—	—	7.665	7,665	—	—		
Ryssland	—	—	3.750	—	—	—	—	3.750	3,750	—	—		
Spanien	—	31	—	—	—	—	—	31	31	—	—		
Tjeckoslovakien ..	—	13,4	104.243,3	42,5	798,5	78,4	691,721	796.897,1	796,617,1	280	—		
Tyskland	—	—	—	64,5	246,5	0,35	—	311,35	311,35	—	—		
Ungern	—	—	—	—	—	9.346,8	—	9.346,8	9,346,8	—	—		
Uruguay	—	—	—	—	233	—	319,595	770.531,6	770,531,6	—	—		
U. S. A.	—	30.479	420.155	—	—	69,6	—	770.531,6	770,531,6	—	—		
Summa	29	51.380,2	868.276	199,4	279	20.793	69.020,05	2.334.493	3.344.469,65	819	224		

Tab. 4. Försäljnings-, tillverknings-

Stadsdelar	Bagerier			Sockerbagerier			Bröd-butiker			Char-kuteri-verkstäder			Kött-butiker			Mjölklokaler							
																butiker				övriga			
	antal			därav i samband med			lagerlokaler																
	ovan jord	i källare	s:a	ovan jord	i källare	s:a		ovan jord	i källare	s:a	ovan jord	i källare	s:a	specieraffär	ostaffär	huvudsakligen brödfaffär	mejerier						
1. Nordstaden ...	4	—	4	1	—	1	6	—	6	1	—	1	6	—	6	11	1	12	—	1	2	2	2
2. Inom Vallgraven	12	2	14	7	1	8	37	2	39	2	1	3	112	2	114	25	2	27	—	1	—	—	1
3. Pustervik, Masthugget o. Kommandantsängen	15	2	17	4	—	4	30	4	34	9	2	11	24	2	26	35	8	43	2	1	2	—	—
4. Haga	6	—	6	—	—	—	26	—	26	2	—	2	25	1	26	37	—	37	1	—	2	—	—
5. Annedal och Änggården ...	6	—	6	—	—	—	12	2	14	3	1	4	9	—	9	21	1	22	2	—	—	—	—
6. Landala	1	—	1	—	—	—	6	—	6	1	—	1	6	—	6	25	1	26	—	—	1	—	—
7. Vasastaden, Lorensberg o. Johanneberg ...	11	7	18	1	2	3	21	14	35	5	—	5	19	2	21	52	12	64	2	—	1	—	1
8. Heden	5	2	7	1	—	1	6	2	8	3	1	4	5	1	6	16	4	20	—	—	2	—	—
9. Stampen	4	—	4	—	—	—	6	—	6	1	—	1	5	—	5	13	2	15	—	—	—	—	3
10. Gullbergsvass .	3	—	3	—	—	—	3	—	3	—	—	—	3	—	3	6	—	6	—	—	—	—	2
11. Olskroken, Gamlestaden o. Utbynäs	16	—	16	—	—	—	41	—	41	14	1	15	42	1	43	96	2	98	—	—	2	—	2
12. Stigberget, Olivedal o. Slottsskogen	23	4	27	2	—	2	52	3	55	9	2	11	30	2	32	93	8	101	2	—	3	—	—
13. Majorna och Nya Varvet ...	25	2	27	2	—	2	76	2	78	16	—	16	54	—	54	154	3	157	3	1	13	1	1
14. Lundby	12	—	12	—	—	—	31	1	32	7	—	7	27	2	29	58	4	62	20	—	1	—	—
15. Lunden	7	—	7	—	—	—	10	—	10	3	—	3	10	—	10	29	1	30	2	1	—	—	1
16. Gärda och Böö	9	—	9	1	—	1	23	1	24	6	1	7	25	1	26	43	2	45	3	—	—	—	1
17. Krokslätt	1	1	2	—	—	—	6	1	7	—	—	—	10	—	10	22	—	22	6	—	—	—	—
Summa	160	20	180	19	3	22	392	32	²⁾ 424	82	9	91	412	14	426	736	51	787	43	5	29	7	11
Därav i saluhallarna							9	—	9				133	—	¹⁾ 133	2	—	2					

¹⁾ Därav 3 hästköttbutiker. ²⁾ Därav 199 kaffebröds- och konfektyrbutiker. ³⁾ Därav 6 tillverkningslokal

ringslokaler den 31 december 1934.

Fisk- utiker	Speceri- butiker			Smör- och ost butiker			Konfek- tyr- butiker			Näringsställen						Chok- lad- och konfekt- fabriker		Marga- rin- och konserv- fabriker		Vatten- fabriker och brygge- rier			Fisk- röke- rier			Samtliga lokaler									
										kaféer		spis- nings- lokaler		restau- ranger																					
										ovan jord	i källare	ovan jord	i källare	ovan jord	i källare														ovan jord	i källare	ovan jord	i källare	ovan jord	i källare	
2 3	1 3	3 6	14 28	1 4	15 32	1 29	— 1	1 30	6 27	2 2	8 29	33 58	2 4	35 62	27 44	— 1	27 45	1 8	5 4	6 12	3 4	— —	3 —	— —	2 2	1 —	3 2	— —	— —	— —	122 400	13 29	135 429		
6 5	4 1	10 6	28 35	7 2	35 37	12 7	1 —	13 7	12 13	6 4	18 17	31 20	4 2	35 22	12 7	2 —	14 7	1 1	— —	1 1	— —	4 1	4 2	— —	— —	1 1	1 —	— —	— —	— —	— —	224 187	42 11	266 198	
4 5	1 1	5 6	29 23	— 2	29 25	3 2	1 —	4 2	4 2	1 —	5 2	5 4	— —	5 4	1 —	— —	1 —	— —	— —	— —	1 2	1 —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	98 77	7 4	105 81		
4 2 3 2	4 2 1 —	8 4 4 2	39 19 11 6	10 1 1 —	49 20 12 6	3 — — —	1 — — —	4 — — —	26 3 4 —	11 1 2 —	37 4 6 —	17 7 7 10	11 1 3 —	28 8 10 —	11 2 5 —	— — — —	11 2 6 —	5 3 — —	3 — — —	8 3 — —	1 2 1 —	1 — — —	— — — —	— — — —	1 1 1 —	1 — — —	— — — —	— — — —	— — — —	217 76 65 39	77 15 10 —	294 91 75 39			
9	3	22	76	2	78	7	—	7	13	1	14	25	—	25	5	3	8	1	—	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	360	13	373	
6	10	26	72	8	80	6	1	7	6	5	11	14	2	16	4	—	4	1	—	1	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	331	45	376	
2 1 6 7 4	5 3 4 3 1	37 14 10 10 5	104 72 19 29 20	1 11 — 6 5	105 83 19 35 25	6 — — — —	6 — — — —	18 4 4 6 2	3 — 2 2 —	21 4 2 8 2	22 4 6 10 5	1 16 2 3 1	23 16 2 10 6	6 — — — —	6 11 — — —	— — — — —	6 — — — —	1 — — — —	— — — — —	1 — — — —	7 1 — — —	7 1 — — —	4 — — — —	4 — — — —	4 — — — —	4 — — — —	4 — — — —	2 — — — —	2 — — — —	— — — — —	535 251 94 167 75	17 21 7 20 9	552 272 101 187 84		
1	47	178	624	61	685	81	5	86	150	42	192	286	34	320	140	8	148	23	12	35	34	1	35	6	—	6	18	1	19	5	—	5	3,318	340	3,658

r glace.

Tab. 5. Sammandrag av resultaten från under

Provtagningsställe	Antal butiker under året	Antal undersökta mjölkprov	Mjölakens medelfetthalt	ANTAL PRO															
				fetthalt under 3 %										surh					
				s:a	av 100 undersökta	högst 2 %	2,1 %	2,2 %	2,3 %	2,4 %	2,5 %	2,6 %	2,7 %	2,8—2,9 %	högst 7,5	minst 7,5			
																s:a	på 100		
1. Butiker.																			
Arla Mejeri A.-B.	165	566	3,40	4	0,71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	566	—	—
Hjalmar Svensson	131	442	3,34	36	8,14	—	—	1	2	2	1	3	7	20	441	1	0,23	—	—
A.-B. Mjölkförsäljn. Direkt ..	64	227	3,24	3	1,32	—	—	—	—	1	1	—	—	—	227	—	—	—	—
Konsumtionsfören. Göteborg .	58	211	3,42	3	1,42	—	—	—	—	—	—	—	1	2	211	—	—	—	—
A.-B. H. Algotssons Mjölkf. .	38	131	3,38	9	6,87	—	—	—	—	—	—	4	—	5	131	—	—	—	—
Centralmejeriet, W. Karlsson	33	116	3,23	4	3,45	—	—	—	—	—	—	—	1	3	116	—	—	—	—
Johan Eliassons Mejeri A.-B.	27	99	3,30	3	3,33	—	—	—	—	—	—	—	1	1	99	—	—	—	—
A.-B. Majornas Ångbageri ..	18	56	3,11	3	5,36	—	—	—	—	—	1	1	—	1	56	—	—	—	—
Faganders Mejeri A.-B.	13	44	3,68	1	2,27	—	—	—	—	—	—	—	—	1	43	1	2,27	—	—
Olof Asklungs Ångbag. A.-B.	13	34	3,41	2	5,88	1	—	—	—	—	—	—	1	—	34	—	—	—	—
Sjöviks Mejeri A.-B.	10	37	3,37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	—	—	—	—
Göran Öhrberg	6	21	3,20	1	4,76	—	—	—	—	—	—	—	—	1	21	—	—	—	—
Magnus Edman	5	18	3,04	3	16,67	1	—	—	—	—	—	—	1	1	18	—	—	—	—
David Edman	5	16	3,18	1	6,25	—	—	—	—	—	—	—	1	—	16	—	—	—	—
Kaleb Petterson	5	19	3,38	2	10,53	—	—	—	—	—	—	—	—	2	18	1	5,26	—	—
Kungsbackaortens Mejeriför. .	5	15	3,20	2	13,33	—	—	—	—	—	—	—	—	2	14	1	6,67	—	—
Ernst Petterson	4	14	3,17	2	14,29	—	—	—	—	—	—	—	—	2	13	1	7,14	—	—
Övriga butiksinnehavare	187	653	3,29	71	10,87	—	1	2	1	4	1	13	17	32	651	2	0,31	—	—
Summa	787	2,719	3,30	150	5,52	2	1	3	3	7	4	23	29	78	2,712	7	0,26	—	—
2. Mejerier, produktionsstäl- len och fordon. Leverantö- rer till:																			
Arla Mejeri A.-B.	—	2,041	3,33	233	11,42	2	—	3	1	7	8	18	36	158	1,913	128	6,27	—	—
Hjalmar Svensson	—	2,418	3,37	313	12,94	3	3	4	7	11	23	29	54	179	2,162	256	10,59	—	—
A.-B. Mjölkförsäljn. Direkt ..	—	1,149	3,35	119	10,36	1	3	1	3	3	8	6	23	71	1,110	39	3,39	—	—
A.-B. H. Algotssons Mjölkf. .	—	431	3,40	29	6,73	—	—	—	—	—	—	3	4	22	419	12	2,78	—	—
Centralmejeriet, W. Karlsson .	—	357	3,25	61	17,09	—	—	1	2	2	1	4	13	38	300	57	15,96	—	—
Faganders Mejeri A.-B.	—	168	3,59	1	0,59	—	—	—	—	—	—	—	—	1	165	3	1,79	—	—
Göteborgs-Nejdens Mejerif. .	—	3,037	3,29	415	13,66	3	4	2	7	8	25	52	63	251	2,708	329	10,83	—	—
Summa	—	9,601	3,34	1,171	12,20	9	10	11	20	31	65	112	193	720	8,777	824	8,58	—	—
3. Sjukhusen.																			
Mjölkleveranser	—	1,113	3,35	9	0,82	1	—	—	1	—	—	2	1	4	1,113	—	—	—	—
Samtliga ovanstående prov	—	13,433	3,33	1,330	9,90	12	11	14	24	38	69	137	223	802	12,602	831	6,19	—	—
Kontrollmjölk	—	167	3,54	2	1,20	—	—	—	—	—	—	1	—	1	164	3	1,80	—	—

34 utförda undersökningar av mjölk och grädde.

SKUMMAD MJÖLK													Antal prov grädde						
id	reduktas avfärgningstid						katalas, syreavgång på 2 timmar				smutshalt			Långtidspastoriserad	kaffe-grädde		visp-grädde		
	positiv alkohol	minst 3 tim.	inom 3 tim.				högst 3 kbem.	minst 3,5 kbem.			ej botten-sats	botten-sats			s:a	medelfetthalt %	s:a	medelfetthalt %	
			s:a	på 100	inom 1 tim.			s:a	på 100	minst 4,5 kbem.		på 100	s:a						på 100
1	0,23	564	2	0,35	—	—	—	—	—	—	566	—	—	566	137	—	20,57	—	—
		435	7	1,58	3	0,72	—	—	—	—	442	—	—	442	111	—	19,62	—	—
		226	1	0,44	—	—	—	—	—	—	227	—	—	227	57	—	17,50	—	—
		210	1	0,47	—	—	7	1	12,50	—	211	—	—	203	51	—	20,14	—	—
		130	1	0,76	—	—	7	1	12,50	1	12,50	—	—	131	42	—	20,05	—	—
		114	2	1,73	—	—	3	—	—	—	116	—	—	113	33	—	19,13	—	—
		99	—	—	—	—	—	—	—	—	99	—	—	99	13	—	17,42	—	—
		55	1	1,78	—	—	—	—	—	—	56	—	—	56	11	—	18,51	—	—
1	2,27	36	8	18,18	3	6,82	28	16	36,36	7	15,91	43	1	2,27	—	8	24,29	—	—
		34	—	—	—	—	—	—	—	—	34	—	—	34	9	—	19,82	—	—
		34	3	8,11	—	—	—	—	—	—	37	—	—	37	10	—	16,39	—	—
		20	1	4,76	—	—	—	—	—	—	21	—	—	21	5	—	20,08	—	—
		16	2	11,11	—	—	1	—	—	—	18	—	—	17	3	—	23,87	—	—
		16	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	16	5	—	23,04	—	—
1	5,26	17	2	10,53	—	—	8	5	38,46	1	7,69	17	2	10,53	6	2	24,20	—	—
1	6,67	13	2	13,33	2	13,33	—	—	—	—	15	—	—	15	4	4	20,45	—	—
1	7,14	13	1	7,14	1	7,14	14	—	—	—	14	—	—	14	2	—	18,—	—	—
1	0,15	634	19	2,91	3	0,46	157	13	7,65	5	2,94	648	5	2,94	483	148	19,98	—	—
6	0,22	2,666	53	1,95	12	0,44	225	36	13,72	14	5,36	2,711	8	0,29	2,458	651	20,17	—	—
77	3,77	1,269	772	37,81	295	14,45	1,724	317	15,53	166	8,13	1,906	135	6,61	—	—	—	—	—
83	7,58	1,557	861	35,61	405	16,75	2,122	296	12,24	147	6,08	2,158	260	10,75	—	—	—	—	—
18	1,57	857	292	25,67	121	10,53	1,039	110	9,57	30	2,61	1,099	50	4,18	—	—	—	—	—
7	1,62	354	77	17,87	30	6,96	403	28	6,51	15	3,48	429	2	0,46	—	—	—	—	—
56	15,68	199	158	44,26	103	29,13	300	57	15,96	25	7,00	339	18	5,04	—	—	—	—	—
		149	19	11,31	4	2,38	48	120	71,43	103	61,31	167	1	0,59	—	—	—	—	—
23	7,34	1,884	1,153	37,97	569	18,74	2,589	448	14,75	241	7,94	2,792	245	8,07	—	—	—	—	—
64	5,87	6,269	3,332	34,70	1,527	15,90	8,225	1,376	14,33	727	7,57	8,890	711	7,41	—	—	—	—	—
		1,113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,113	—	—	1,113	204	16,68	117	46,77
70	4,24	10,048	3,385	25,20	1,539	11,46	8,450	1,412	15,33	741	7,51	12,714	719	5,35	3,571	855	18,43	117	46,77
		165	2	1,20	—	—	151	16	9,58	3	1,80	167	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 6. Födelsor i Göteborg år 1934, med fördelning på månader.

	Levande födda					Dödfödda					S:a födda	därav utom äkten- skap
	inom		utom		S:a	inom		utom		S:a		
	äktenskap					äktenskap						
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.			
Januari	108	106	23	17	254	5	2	2	—	9	263	42
Februari	116	97	28	13	254	4	—	—	—	4	258	41
Mars	117	103	22	28	270	—	2	—	—	2	272	50
April	108	106	15	17	246	3	4	1	—	8	254	33
Maj	122	92	15	23	252	1	2	—	—	3	255	38
Juni	132	99	10	11	252	2	1	1	—	4	256	22
Juli	105	120	17	20	262	2	4	—	—	6	268	37
Augusti	97	108	24	10	239	3	4	—	—	7	246	34
September	108	111	26	14	259	3	3	2	—	8	267	42
Oktober	108	92	14	14	228	4	1	1	3	9	237	32
November	88	117	17	21	243	2	6	—	—	8	251	38
December	98	102	20	13	233	2	3	—	1	6	239	34
Summa	1.307	1.253	231	201	2.992	31	32	7	4	74	3.066	443

Tab. 7. Födelsor i Göteborg år 1934, med fördelning på församlingar.

	Levande födda					Dödfödda					S:a födda	därav utom äkten- skap
	inom		utom		S:a	inom		utom		S:a		
	äktenskap					äktenskap						
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.			
Domkyrko	39	32	23	12	106	—	3	—	—	3	109	35
Vasa	37	38	10	12	97	—	—	1	—	1	98	23
Johanneberg	73	70	13	8	164	2	2	—	—	4	168	21
Christine	51	47	10	16	124	1	2	2	1	6	130	29
Haga	35	45	12	10	102	—	—	—	—	—	102	22
Annedal	50	58	13	15	136	4	2	—	—	6	142	28
Masthugget	56	66	18	11	151	1	2	1	1	5	156	31
Oskar Fredrik	121	129	23	27	300	2	4	—	—	6	306	50
Karl Johan	295	264	29	36	624	7	11	1	1	20	644	67
Gamelestad	197	171	30	19	417	5	2	1	1	9	426	51
Lundby	168	143	23	16	350	4	1	1	—	6	356	40
Örgryte	182	189	27	19	417	5	3	—	—	8	425	46
Tyska	3	1	—	—	4	—	—	—	—	—	4	—
Summa	1.307	1.253	231	201	2.992	31	32	7	4	74	3.066	443

Tab. 8. Befolkningens rörlighet inom Göteborgs stads församlingar år 1934.

Församlingar	Folkvägnings 31/12 1933	Ingångna äktenskap	Lev. födda		Döda	Överskott av		Folkvägnings 31/12 1934
			alla	därav utom äkten- skap		levande födda + döda -	inflyttade+ utflyttade-	
Domkyrko	12.175	163	106	35	149	- 43	- 643	11.489
Vasa	16.049	168	97	22	185	- 88	+ 327	16.288
Johanneberg	18.028	208	164	21	267	- 103	+ 379	18.304
Christine	10.950	143	124	26	104	+ 20	- 414	10.556
Haga	10.518	129	102	22	155	- 53	- 126	10.339
Annedal	16.011	186	136	28	169	- 33	+ 70	16.048
Masthugget	11.183	120	151	29	104	+ 47	- 129	11.101
Oskar Fredrik	25.239	275	300	50	249	+ 51	+ 251	25.541
Karl Johan	42.247	390	624	65	381	+ 243	+ 1.296	43.786
Gamlestaden	34.513	250	417	49	222	+ 195	- 48	34.660
Lundby	23.754	206	350	39	204	+ 146	+ 448	24.348
Örgryte	31.243	298	417	46	291	+ 126	+ 859	32.228
Tyska	814	5	4	-	5	- 1	- 9	804
Summa	252.724	2.541	2.992	432	2.485	+ 507	+ 2.261	255.492

Tab. 9. Dödligheten i Göteborg år 1934 inom den mantalsskrivna befolkningen, uppdelad i församlingar.

Församlingar m. m.	Antal invånare (vid mtskr. för 1934)	Antal döda	Döda pro mille
Gamlestaden	34.311	214	6,2
Lundby	23.541	189	8,0
Masthugget	11.020	93	8,4
Karl Johan	42.207	360	8,5
Oskar Fredrik	25.228	216	8,6
Johanneberg	16.077	138	8,6
Örgryte	30.526	266	8,7
Annedal	16.004	145	9,1
Christine och Tyska*)	10.856	99	9,1
Vasa	16.441	161	9,8
Domkyrko	12.076	122	10,1
Haga	10.580	138	13,0
Arbets-, försörjningsinrättningar o. d.	1.610	149	92,5
Summa	250.477	2.290	9,1

*) Invånarna i Tyska församlingen äro fördelade på de församlingar, inom vilka de mantalsskrivits.

Tab. 10. Dödsfall och dödsstal i Göteborg månadsvis åren 1930—34.

	Absoluta o. relativa tal	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December
Dödsfall (här kyrkoskrivna, som dött inom eller, i kronisk sjukdom, utom staden, samt främlingen, döda i staden i akut sjukdom)	1930 2,475 1931 2,593 1932 2,457 1933 2,367 1934 2,397	203 286 222 165 228	219 233 217 240 171	204 216 239 276 215	234 274 226 171 205	190 196 216 213 240	239 186 231 191 161	196 205 170 160 153	161 165 199 193 201	215 192 162 142 178	172 202 180 174 232	195 191 205 234 196	247 247 100 208 217
Dödsstal (uträknade för inom staden döda pr 1,000 kyrkoskrivna personer)	1930 10,2 1931 10,3 1932 9,6 1933 9,1 1934 9,0	9,8 13,2 10,3 7,5 10,4	10,7 11,2 10,4 11,3 7,7	9,9 10,2 11,4 10,5 9,5	11,4 13,2 10,5 7,8 9,5	9,1 9,3 10,0 9,9 11,0	11,6 8,0 10,7 8,8 7,2	9,4 9,5 7,6 7,1 6,7	7,3 7,6 9,4 8,6 8,9	10,2 9,2 7,6 6,4 7,9	8,0 9,6 8,5 7,9 10,6	9,5 9,3 9,7 10,8 8,9	12,0 12,0 8,8 9,6 9,9
Medeldödsstal 1930—1934	9,6	10,2	10,2	10,7	10,4	9,8	9,2	8,0	8,3	8,2	8,9	9,6	10,4

Tab. 11. Obligatoriskt anmälda smittosamma sjukdomar i Göteborg månadsvis år 1934.

	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	S:a
Skarlakansfeber	70	63	71	35	40	27	17	15	19	21	22	23	423
Difteri	16	9	22	21	6	12	11	14	21	11	5	12	160
Tyfoïd	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	3
Paratyfoïd	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	4
Rödsot	—	—	2	2	6	9	15	13	3	6	3	—	59
Akut barnförlämning	—	—	—	—	—	—	1	4	53	135	29	1	223
Epidemisk hjärnfeber	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	1	5
Sömnusjuka	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Summa	86	75	95	59	52	49	44	47	100	173	61	38	879

Tab. 12. Vissa smittosamma sjukdomar i Göteborg åren 1925—1934.

(Obs.! Fall av *mässling*, *kikhosta*, *influenza* och *påssjuka* ha anmälts endast av distriktsläkarna.)

	1925		1926		1927		1928		1929		1930		1931		1932		1933		1934	
	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda	Insjuknade	Döda
Skarlakansfeber . . .	118	—	305	2	290	3	224	2	175	3	211	1	204	—	540	2	517	2	423	1
Difteri	158	7	134	3	293	11	300	12	201	14	349	11	389	10	208	5	251	11	160	14
Tyfoid	32	6	15	1	15	2	8	3	12	—	9	2	5	—	14	1	6	1	3	1
Paratyfoid	381	9	128	3	11	—	10	1	91	3	20	2	16	2	5	—	18	—	4	—
Rödsot	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	1	—	204	—	59	—
Akut barnför- ning	25	4	3	1	8	—	4	—	7	1	9	1	13	2	23	6	4	—	223	31
Epidemisk hjärn- feber	5	5	2	2	6	3	10	1	4	3	8	8	4	—	5	—	5	4	5	3
Sömnsjuka	5	4	2	1	3	2	9	—	6	—	3	1	5	3	8	6	5	6	2	1
Undulantfeber	—	—	—	—	—	—	2	—	4	—	—	—	2	—	1	—	2	—	—	—
Malaria	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—
Mässling	19	1	4	—	1,286	34	110	6	5	—	171	1	520	6	35	—	7	—	4	—
Kikhosta	288	25	249	9	415	13	46	—	215	8	278	5	130	6	444	9	243	10	43	1
Epidemisk influensa	3,442	112	1,431	33	3,572	95	2,256	22	2,936	55	2,029	18	3,588	70	2,557	21	3,927	46	1,693	20
Påssjuka	286	—	40	—	78	1	7	—	64	—	273	—	22	—	7	—	19	—	28	—

Tab. 13. Antalet dödsfall i Göteborg åren 1925—1934 i smittosamma sjukdomar ävensom inom de viktigare sjukdomsgrupperna.

	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
Skarlakansfeber	—	2	3	2	3	1	—	2	—	1
Difteri	7	3	11	12	14	11	10	5	11	14
Tyfoid	6	1	2	3	—	2	—	1	1	1
Paratyfoid	9	3	—	1	3	2	2	—	—	—
Rödsot	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Akut barnförslämning	4	1	—	—	1	1	2	6	—	31
Epidemisk hjärnfeber	5	2	3	1	3	8	—	—	4	3
Sömnsjuka	4	1	2	—	—	1	—	6	6	1
Mässling	1	—	34	6	—	1	6	—	—	—
Kikhosta	25	9	13	—	8	5	6	9	10	1
Epidemisk influensa	112	33	95	22	55	18	70	21	46	20
Varfeber	37	26	38	47	29	52	28	39	34	39
Barnsängsfeber	—	2	—	3	2	5	4	6	—	2
Lungtuberkulos	302	254	284	264	268	304	299	232	250	247
Annan tuberkulos	82	64	63	68	50	47	46	43	47	38
Cirkulationsorganens sjukdomar	494	472	527	530	579	635	639	606	599	641
Svulster	304	327	299	286	350	388	361	388	331	358
Ålderdomssjukdomar	159	158	202	172	221	205	250	209	172	165
Andningsorganens sjukdomar (utom tuberkulos)	173	163	131	187	167	178	174	194	182	135
Nervsystemets och sinnesorganens sjukdomar	147	146	148	134	165	150	169	196	193	192
Matsmältningsorganens sjukdomar	104	117	136	99	123	138	119	112	115	145
Urinorganens sjukdomar	80	84	103	108	128	115	109	113	107	107

Tab. 14. Uppgift från 12 distriktsläkare ang. av dem

		Januari
1	Vattenkoppor. <i>Varicella</i>	14
2	Mässling. <i>Morbilli</i>	—
3	Skarlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	44
4	Rash. <i>Roseola febrilis</i>	—
5	Nervfeber och paratyfus. <i>Typhus abdominalis et paratyphus</i>	—
6	Rödsot. <i>Dysenteria</i>	—
7	Barnkolera. <i>Cholera nostras et Cholera infantum</i>	—
8	Pässjuka. <i>Parotitis</i>	—
9	Influensa. <i>Influenza epidemica</i>	235
10	Kikhosta. <i>Pertussis</i>	8
11	Difteri. <i>Diphtheria</i>	9
12	Strypsjuka. <i>Croup</i>	—
13	Rosfeber. <i>Erysipelas</i>	5
14	Varfeber. <i>Septico-pyæmia</i>	—
15	Syphilis. <i>Syphilitis</i>	—
16	Dröppel. <i>Gonorrhæa</i>	—
17	Epidemisk hjärnhinneinflammation. <i>Meningitis cerebrospinalis epidemica</i> ..	—
18	Barnförlamning. <i>Poliomyelitis acuta anterior</i>	—
19	Fyllerigalenskap. <i>Delirium tremens</i>	—
20	Hjärt- och hjärtsäcksinflammation. <i>Endo- et Pericarditis</i>	5
21	Luftstrupskatarr. <i>Laryngitis catarrhalis</i>	27
22	Lungkatarr. <i>Bronchitis</i>	246
23	Lunginflammation. <i>Pneumonia</i>	23
24	Lungsäcksinflammation. <i>Pleuritis</i>	14
25	Halsfluss. <i>Angina tonsillaris</i>	161
26	Akut magkatarr. <i>Gastritis acuta</i>	49
27	Akut tarmkatarr. <i>Enteritis acuta, Colitis acuta</i>	61
28	Gulsot. <i>Icterus catarrhalis</i>	4
29	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	10
30	Bukhinneinflammation. <i>Peritonitis</i>	—
31	Blåskatarr. <i>Cystitis</i>	20
32	Njurinflammation. <i>Nephritis</i>	13
33	Muskelreumatism. <i>Rheumatismus muscularis</i>	91
34	Ledgångsreumatism. <i>Rheumatismus articularis</i>	25
35	Multiformt erytem. <i>Erythema multiforme</i>	2
36	Knölros. <i>Erythema nodosum</i>	11
37	Nässelutslag. <i>Urticaria</i>	17
38	Bältros. <i>Herpes zoster</i>	7
39	Förgiftningssjukdom. <i>Intoxicatio</i>	—
40	Annan sjukdom. <i>Morbus alia causæ</i>	187
	Summa	1,288

månadsvis iakttagna sjukdomsfall i Göteborg år 1934.

Februari	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December	S:a
22	12	17	13	3	1	2	—	1	2	2	89
1	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	4
26	20	13	20	8	6	7	6	10	13	15	188
1	—	1	1	5	1	1	—	2	2	—	14
—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	3
2	—	—	3	—	2	7	5	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2
—	—	4	—	—	—	4	1	—	5	14	28
209	138	137	120	55	38	45	110	232	191	183	1,693
7	3	2	4	3	—	8	2	2	1	3	43
5	3	6	3	2	2	6	6	4	2	3	51
—	1	1	2	—	—	1	—	1	—	—	6
1	2	2	3	7	2	2	2	3	5	3	37
—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	1	3
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	3
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1	1	2	1	1	—	3	17	53	12	1	87
3	3	3	5	4	11	16	4	3	4	5	20
15	16	18	23	14	12	15	11	10	3	2	69
157	165	203	239	160	107	139	148	16	20	25	212
8	16	21	24	22	5	12	10	13	25	29	2,318
6	10	12	11	7	6	11	2	10	1	6	208
121	126	137	164	86	74	117	117	232	166	122	96
16	26	45	30	24	19	47	40	40	46	43	1,623
58	69	54	67	31	58	121	54	79	53	55	425
3	11	2	10	5	5	13	7	6	10	6	760
15	16	11	15	17	9	21	10	20	24	19	82
4	2	—	—	—	1	3	1	3	—	—	187
24	11	21	32	17	17	26	14	31	24	23	14
13	8	7	14	7	5	9	5	7	7	4	260
71	70	72	87	57	65	100	72	126	109	100	99
28	34	28	18	27	19	19	22	37	29	24	1,020
1	3	1	—	—	1	—	—	1	—	1	310
6	3	5	6	5	7	—	2	4	6	7	10
11	10	14	18	13	11	16	11	29	12	14	62
4	6	6	6	4	6	10	8	13	10	8	176
1	—	1	1	—	—	1	2	—	1	—	88
181	125	119	176	118	106	152	142	187	148	128	7
1,021	910	967	1,120	702	598	937	835	1,435	1,157	1,117	12,087

Tab. 15. Dödsfall i Göteborg år 1934 med fördelning efter

Dödsorsak	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
A. Nati Vivi.										
I. Vitia primæ conformationis, Morbi neonatorum.										
0001. Vitia primæ conformationis	7	4	—	1	—	—	—	—	—	—
0100. Debilitas congenita	9	5	—	—	—	—	—	—	—	—
0200. Partus præmaturus	7	5	—	—	—	—	—	—	—	—
0300. Aliæ causæ mortis neonatorum	13	8	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	36	22	—	1	—	—	—	—	—	—
II. Morbi senectutis.										
0500. Marasmus senilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
0600. Gangræna senilis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III. Morbi infectionis.										
1000. Febris typhoidea	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1070. Varicellæ	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
1090. Scarlatina	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
1100. Pertussis	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
1110. Diphteria	—	—	1	—	1	1	3	3	2	3
1120. Influenza cum ægrotatione pulmonis	1	1	—	—	1	1	—	1	—	—
1121. Influenza sine ægrotatione pulmonis	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
1150. Gastro-enteritis acuta infectiosa	2	—	—	—	1	—	—	—	1	1
1210. Erysipelas	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1220. Septichæmia. Pyoseptichæmia	1	4	—	—	—	—	1	—	—	1
1230. Poliomyelitis anterior acuta	—	—	—	—	4	—	2	6	2	2
1240. Encephalitis epidemica	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
1250. Meningitis cerebrospinalis epidemica	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—
1400. Tuberculosis pulmonis, laryngis	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
1410. „ meningum, cerebri	—	—	—	—	5	2	4	1	1	—
1420. „ intestini, peritonei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1430. „ urogenitalis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1440. „ ossium, articularum	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
1450. „ miliaris	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—
1470. „ aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1500. Lymphogranulomatosis maligna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1520. Syphilis congenita	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1521. „ acquisita	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1600. Aliæ infectiones	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	4	8	2	1	12	8	11	13	7	7

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsak	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
IV. Morbi systematis hæmopoëtici et sanguinis et diatheses hæmorrhagicæ.										
2000. Anæmia perniciosa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2010. Leuchæmia	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
2050. Alii morbi sanguinis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
V. Morbi nutritionis et secretionis internæ.										
2360. Diabetes mellitus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2460. Alii morbi nutritionis et secretionis internæ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI. Morbi systematis nervosi. Morbi mentis. Morbi organorum sensoriorum.										
2600. Hæmorrhagia cerebri. Hæmorrhagia meningum	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—
2610. Abscessus cerebri. Meningitis purulenta	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—
2630. Epilepsia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2660. Alii morbi systematis nervosi	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
2700. Dementia paralytica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2750. Alii morbi mentis	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
2800. Otitis	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
2810. Alii morbi organorum sensoriorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	6	3	—	—	3	—	—	1	—	—
VII. Morbi organorum circulationis.										
3000. Pericarditis	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3010. Thrombo-endocarditis acuta	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3020. Endocarditis chronica	—	—	1	—	—	—	—	—	2	2
3030. Myocarditis chronica	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—
3040. Arteriosclerosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3041. Aneurysma aortæ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3050. Thrombosis. Embolia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3070. Alii morbi organorum circulationis	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Summa	—	—	2	—	—	—	2	1	3	2

levnadsålder														Summa				
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	2	—	3	—	—	—	8	8
—	1	—	1	—	—	—	1	—	2	2	1	1	—	—	—	4	7	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	2	—	—	1	4	5
—	1	—	1	—	2	—	1	—	5	3	3	1	5	—	—	5	19	24
—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	4	—	—	4	1	1	7	6	13
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3	4
—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	5	—	—	4	1	2	8	9	17
—	—	—	—	—	—	2	1	6	6	10	8	10	23	1	7	33	46	79
—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	5	1	1	6
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	2
—	—	1	—	1	—	2	3	5	6	6	15	15	22	3	10	34	57	91
—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	6	—	2	8
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	2
2	—	2	1	4	—	6	4	13	12	18	24	27	45	4	17	85	107	192
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	2	3
—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	2	—	—	—	4	4	4	8
—	—	3	—	4	7	4	8	6	9	7	6	4	8	1	—	32	40	72
—	—	1	—	—	1	8	4	16	6	17	20	16	18	2	13	62	62	124
—	—	—	—	—	—	2	1	9	6	47	27	81	87	43	84	182	205	387
—	—	—	—	—	—	2	—	1	2	2	—	1	—	—	6	—	2	8
—	—	—	—	1	1	2	3	2	2	3	5	—	3	—	8	—	14	22
—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	4	2	2	3	—	10	—	7	17
—	1	4	—	6	9	22	16	36	27	80	62	104	120	46	98	305	336	641

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsak	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
XII. Morbi gravidarum et puerperarum.										
5610. Septichæmia puerperalis post partum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5630. Graviditas extrauterina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XIII. Morbi ossium et articularum.										
6000. Osteomyelitis. Periostitis	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
6010. Arthritis chronica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6020. Alii morbi ossium et articularum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
XIV. Morbi systematis cutanei et subcutanei.										
6500. Dermatitis acuta. Eczema	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6520. Alii morbi systematis cutanei et subcutanei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XV. Tumores.										
7000. Carcinoma oris et linguae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7010. „ ventriculi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7020. „ intestini	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7030. „ uteri et ovariorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7040. „ mammæ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7050. „ cutis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7090. „ aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7500. Sarcoma cutis et subcutis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7510. „ ossium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7520. „ viscerum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7550. „ aliorum organorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7600. Melanosarcoma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7700. Alii tumores	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—
Summa	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—

Tab. 15. Fortsättning.

Dödsorsak	De avlidnas									
	0—6 mån.		6—12 mån.		1—5 år		5—10 år		10—15 år	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
XVII. Mors violenta, non naturalis.										
Casus mortiferi.										
8500. Submersio	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—
8520. Combustio	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
8540. Insolatio. Thermoplegia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8570. Contusio, Laceratio. Vulnus contusum. Fract.	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
8600. Intoxicatio acuta:										
B. Lysgas	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
F. Narkotiska ämnen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8610. Inanitio, Exhaustio	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	2	—	—	—	1	—	3	—	1	—
Suicidium.										
8700. Submersio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8710. Strangulatio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8730. Vulnus punctum, incisum, scissum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8740. „ selopetarium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8750. Veneficium	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8790. Alii modi suicidii	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Homicidium.										
8800. Homicidium neonati	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	61	36	6	5	20	12	17	19	14	10
	97		11		32		36		24	

levnadsålder													Summa					
15—20 år		20—30 år		30—40 år		40—50 år		50—60 år		60—70 år		70—80 år		över 80 år		Man- kön	Kvinn- kön	Båda
m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.			
—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	7	1	8	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—	3	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
1	—	2	1	3	1	4	1	2	1	1	—	3	6	2	3	20	13	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	1	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	2	3	5	
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
1	1	2	2	4	2	6	2	5	3	2	—	4	6	3	3	34	19	53
—	—	—	—	2	—	1	1	—	2	1	—	—	—	—	4	3	7	
—	—	—	—	—	—	4	—	2	—	2	1	—	—	—	8	1	9	
—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	
—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	3	—	3	
—	—	—	1	1	—	1	1	3	—	—	—	—	—	—	5	2	7	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	
—	—	1	2	4	—	6	2	7	2	3	1	1	—	—	22	7	29	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	
<u>21</u>	<u>26</u>	<u>65</u>	<u>73</u>	<u>71</u>	<u>70</u>	<u>105</u>	<u>101</u>	<u>162</u>	<u>143</u>	<u>216</u>	<u>194</u>	<u>254</u>	<u>332</u>	<u>123</u>	<u>241</u>	1,135	1,262	2,397
47		138		141		206		305		410		586		364				

Tab. 16. Dödsfall i Göteborg år 1934 med fördelning efter sj

Dödsorsaker	Januari			Februari			Mars			April			Maj			Juni			Jul	
	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.
Vitia primæ conformationis. Morbi neoratorum	5	2	7	4	3	7	1	1	2	2	2	4	3	4	7	1	—	1	5	—
Morbi senectutis	5	15	20	4	7	11	3	8	11	3	9	12	5	11	16	6	6	12	1	6
„ infectionis	11	12	23	12	18	30	23	24	47	16	22	38	24	20	44	20	14	34	10	10
„ systematis hæmopoëtici et sanguinis et diatheses hæmorrhagicæ	1	2	3	—	1	1	—	2	2	—	5	5	—	1	1	1	—	1	—	—
„ nutritionis et secretionis internæ	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	2
„ systematis nervosi. Morbi mentis.	7	7	14	7	9	16	13	14	27	7	12	19	6	9	15	4	7	11	8	7
„ organorum sensoriorum	36	37	73	17	31	48	26	25	51	20	23	43	33	35	68	23	22	45	23	28
„ „ respirationis	11	8	19	5	9	14	7	4	11	11	8	19	2	4	6	4	5	9	2	5
„ „ digestionis	10	9	19	3	5	8	6	5	11	4	11	15	6	5	11	6	4	10	2	8
„ „ uropoëticorum	5	5	10	2	6	8	1	5	6	6	8	14	4	8	12	3	1	4	3	3
„ „ genitalium	3	—	3	—	—	—	3	—	3	5	—	5	6	—	6	2	2	4	1	—
„ gravidarum et puerperarum	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ ossium et articularum	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—
„ systematis cutanei et subcutanei	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—
Tumores	15	17	32	10	10	20	16	21	37	9	14	23	22	18	40	9	10	19	13	9
Mors violenta, non naturalis:																				
Casus mortiferi	2	—	2	1	2	3	4	2	6	1	1	2	2	2	4	7	—	7	3	1
Suicidium	2	—	2	—	2	—	—	—	—	4	2	6	2	2	4	4	—	4	2	1
Homicidium	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	114	114	228	68	103	171	103	112	215	88	117	205	120	120	240	90	71	161	75	78

grupper, månader o. kvartal (samma omfattn. som i tab. 10).

Augusti	September			Oktober			November			December			Kvartal												Summa			
	1:sta			2:dra			3:dje			4:de			1:sta			2:dra			3:dje			4:de			m.	kv.	S:a	
v.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a	m.	kv.	S:a
4	6	3	1	4	1	4	5	5	1	6	4	1	5	10	6	16	6	6	12	10	5	15	10	6	16	36	23	59
8	14	7	8	15	7	9	16	2	12	14	6	11	17	12	30	42	14	26	40	14	22	36	15	32	47	55	110	165
19	34	16	15	31	23	18	41	20	28	48	16	19	35	46	54	100	60	56	116	41	44	85	59	65	124	206	219	425
3	3	1	—	1	1	1	2	1	2	3	—	2	2	1	5	6	1	6	7	1	3	4	2	5	7	5	19	24
1	3	1	1	2	—	2	2	—	1	1	—	4	4	1	—	1	2	—	2	5	2	7	—	7	7	8	9	17
8	15	3	12	15	6	7	13	5	6	11	12	9	21	27	30	57	17	28	45	18	27	45	23	22	45	85	107	192
20	46	22	21	43	31	34	65	20	27	47	28	33	61	79	93	172	76	80	156	71	69	140	79	94	173	305	336	641
7	10	4	3	7	10	7	17	1	1	2	1	13	14	23	21	44	17	17	34	9	15	24	12	21	33	61	74	135
1	8	4	8	12	8	7	15	6	6	12	8	6	14	19	19	38	16	20	36	13	17	30	22	19	41	70	75	145
2	7	2	3	5	6	6	12	4	3	7	7	9	16	8	16	24	13	17	30	10	8	18	17	18	35	48	59	107
1	2	2	1	3	3	—	3	—	1	1	3	—	3	6	—	6	13	2	15	4	2	6	6	1	7	29	5	34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	3	3
1	1	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	2	—	2	2	—	1	1	2	4	6
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	1	—	1	2	1	3
29	46	15	18	33	19	14	33	13	19	32	8	13	21	41	48	89	40	42	82	45	56	101	40	46	86	166	192	358
2	4	2	1	3	2	5	7	5	3	8	3	—	3	7	4	11	10	3	13	7	4	11	10	8	18	34	19	53
—	2	1	2	3	—	—	—	2	—	2	1	—	1	4	—	4	10	4	14	5	3	8	3	—	3	22	7	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
06	201	83	95	178	117	115	232	85	111	196	97	120	217	285	329	614	298	308	606	253	279	532	299	346	645	1.135	1.262	2.397

EPIDEMISJUKHUSET.

Å sjukhuset ha under år 1934 vårdats 1.620 patienter, av vilka under året intagits 1.469.

Sjukdomarna ha fördelats enligt följande tabell:

	Kvarliggande från		Intagna under		Summa vårdade		Avförda år 1934				Kvarliggande till	
	1933		1934		1934		friska		döda		1935	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
Typhus	—	2	5	1	5	3	3	2	—	—	2	1
Paratyphus	—	1	2	1	2	2	2	—	—	—	—	
Scarlatina	46	68	198	246	244	314	230	300	—	1	14	13
Diphtheria	11	8	66	97	77	105	68	90	5	7	4	8
Croup (utan difteri)	—	—	11	4	11	4	10	4	—	—	1	—
Angina	—	4	97	147	97	151	97	151	—	—	—	—
Meningitis cer. epid.	2	—	2	2	4	2	1	1	2	1	1	—
Poliomyelitis ac.	—	—	115	113	115	113	100	91	14	17	1	5
Dysenteria	—	—	23	29	23	29	23	29	—	—	—	—
Morbilli	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Influenza	—	6	12	21	12	27	11	25	—	1	1	1
Lung-tbc.	—	—	26	1	26	1	8	—	10	1	8	—
Annan sjukdom	—	3	119	130	119	133	106	125	8	5	5	3
Summa	59	92	677	792	736	884	660	820	39	33	37	31

Frånräknas de till 1935 kvarliggande äro mortalitetssiffrorna:

för samtliga sjukdomar, utom lung-tbc.,	1,533	vårdade,	61	döda	=	3,98	%
„ typhus	5	„	0	„	=	0,00	%
„ paratyphus	4	„	0	„	=	0,00	%
„ scarlatina	531	„	1	„	=	0,19	%
„ diphtheria	170	„	12	„	=	7,06	%
„ croup (utan difteri)	14	„	0	„	=	0,00	%
„ angina	248	„	0	„	=	0,00	%
„ meningitis cer. epid.	5	„	3	„	=	60,00	%
„ poliomyelitis ac.	222	„	31	„	=	13,96	%
„ dysenteria	52	„	0	„	=	0,00	%
„ morbilli	1	„	0	„	=	0,00	%
„ influenza	37	„	1	„	=	2,70	%
„ lung-tbc.	19	„	11	„	=	57,89	%
„ annan sjukdom	244	„	13	„	=	5,33	%

Av differipatienterna hava 6 haft croupsymptom, av dessa ha 1 eller 16,67 % avlidit. För de rena svalgdifterierna är mortaliteten alltså 6,51 %. Samtliga patienter med croupsymptom utgjorde 21 med 1 dödsfall = 4,76 %. Å 17 av dessa har intet ingrepp företagits. Å de övriga 4 har tracheotomi utförts. Av dessa har 1 avlidit (mortalitet 25 %).

Å sjukhuset ha följande viktigare operationer utförts:

Sjukdom	Antal patienter	Operation	Utgång	
			God	Dålig
Otit. med. ac. supp. c. mastoidit.	12	Uppmejsling	12	—
Mastoidit. operat.	8	Sekundärsutur	8	—
Croup	4	Tracheotomia infer.	3	1
Sinuset. frontal + Ethmoidit ..	1	Trepanatio externa sinus frontal. et ethmoidal.	1	—
Appendicit. ac. gangr. perfor. ..	1	Appendectomi + Resectio partial. omenti + drain.	1	—
Abscess. abdominis post appendicit. perf.	1	Laparotomi + Tömning av abscessus + drain.	1	—
Tonsillit. chron.	1	Tonsillectomia bilat.	1	—
Difteribacillbärare	2	Tonsillectomia bilat.	2	—
Vegetation. adenoid.	2	Abrasio	2	—
Abscessus	2	Incisio	2	—

Uppgifter rörande å sjukhuset intagna sjukdomsfall
jämfte inträffade dödsfall.

Sjukdom		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.					
21	Septichæmia. Pyoseptichæmia. Abscessus. Phlegmone	2	2	2	2
22	Erysipelas	1	—	—	—
23	Scarlatina	200	246	—	1
24	Diphtheria	66	98	5	7
	Däraf Difteri + Croup	2	4	—	—
25	Morbilli	1	—	—	—
26	Rubeola	20	39	—	—
27	Parotitis epidemica	4	2	—	—
28	Pertussis	—	1	—	—
29	Influenza epidemica	13	21	—	1
31	Varicellæ	7	14	—	—
33	Typhus abdominalis	5	1	—	—
34	Paratyphus	3	1	—	—
36	Dysenteria	23	30	—	—
39	Poliomyelitis anterior acuta et Polioencephalitis acuta	115	113	14	17
40	Meningitis cerebrospinalis epidemica	2	2	2	1
42	Tuberculosis (<i>samtliga fall</i>)	31	4	—	—
	" pulmonum. Tuberculosis laryngis	26	3	10	1
	" cerebri. Meningitis tubere.	4	—	4	—
	" lymphoglandularum	1	1	—	—
44	Syphilis hereditaria	1	—	—	—
46	Gonorrhæa (<i>samtliga fall</i>)	1	—	—	—
	Urethritis gonorrhœica acuta	1	—	—	—
57	Febris. Febricula	3	2	—	—
V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.					
60	Leuchæmia	—	1	—	1
66	Angina agranulocytotica	—	1	—	—
	Purpura	—	1	—	—
VI. Ämnesomsättningsjukdomar.					
68	Diabetes mellitus	1	1	—	—
VIII. Nervsystemets sjukdomar.					
79	Hæmorrhagia meningum cerebri	1	—	—	—
80	Meningitis cerebri. Meningitis cerebro-spinalis	3	—	2	—
83	Encephalitis. Abscessus cerebri et cerebelli	1	—	—	—
90	Sclerosis cerebro-spinalis disseminata	—	1	—	—
	Paresis	2	2	—	—
101	Neurosis magna	—	1	—	—
IX. Sinnessjukdomar.					
	Psychosis	1	1	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
<i>X. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>					
112	Endocarditis acuta	4	10	—	—
„	Myocarditis acuta	4	2	—	—
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis	—	2	—	—
„	Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Cor adiposum	1	3	—	—
115	Arteriosclerosis. Endarteritis	—	1	—	—
119	Trombosis. Embolia	—	2	—	—
120	Lymphadenit. ac.	23	10	—	—
	Hypertonia	—	1	—	—
<i>XI. Andningsorganens sjukdomar.</i>					
123	Sinusitis, Ethmoidit.	3	2	—	—
121— 124	Veg. ad.	—	2	—	—
125— 127	Morbi laryngis. Laryngitis	2	—	—	—
125	Croup	11	4	—	—
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	2	5	—	—
129	Tracheitis chron. Bronchitis chron.	—	1	—	—
134	Pneumonia crouposa acuta	3	2	—	2
134	Bronchopneumonia acuta	12	8	—	—
136	Abscessus pulmonum	1	1	—	—
140	Pleuritis. Empyema pleuræ	3	5	—	—
<i>XII. Matmältningsorganens sjukdomar.</i>					
143	Stomatitis. Noma	1	3	—	—
144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillaris. Pharyngitis acuta	95	144	—	—
145	Peritonsillitis acuta	17	26	—	—
146	Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica	—	1	—	—
149	Angina vincenti	5	—	—	—
150	Angina monocytotica	—	1	—	—
153	Gastritis acuta	2	—	—	—
„	Entero-colitis acuta. Proctitis acuta	1	3	—	—
159	Appendicitis	1	1	—	—
168	Icterus. Icterus catarrhalis	1	2	—	—
171	Peritonitis acuta	1	—	—	—
<i>XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.</i>					
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	13	10	—	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	—	14	—	—
180	Cystitis	—	1	—	—
184	Hæmaturia	1	—	—	—
<i>XIV. Könsorganens sjukdomar.</i>					
A. Manliga könsorganen.					
187	Orchitis. Epididymitis	1	—	—	—
B. Kvinnliga könsorganen.					
194	Salpingo-oophoritis. Pelveoperitonitis	—	1	—	—
199	Mastitis	—	1	—	—

	Sjukdom	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
	<i>XV. Muskelnas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.</i>				
202	Myitis. Rheumatismus musculorum	—	1	—	—
205	Synovitis. Arthritis	—	1	—	—
206	Polyarthritis rheumatica acuta	3	7	—	—
207	Polyarthritis rheumatica chronica	—	2	—	—
213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	—	1	—	—
	<i>XVI. Hudens sjukdomar.</i>				
217	Erythema multiforme et nodosum	1	1	—	—
218	Urticaria	1	3	—	—
222	Eczema	1	5	—	—
228	Impetigo	—	1	—	—
231	Furunculosis, Furunculus	1	1	—	—
240	Exanthema	9	9	—	—
240	Erythema	7	4	—	—
	Dermatit. ac.	1	—	—	—
	<i>XVII. Öronsjukdomar.</i>				
243	Otitis media purulenta	32	50	—	—
„	Mastoiditis	7	3	—	—
	<i>XIX. Svulster.</i>				
316	Carcinoma (samtliga fall)	1	—	—	—
	„ recti	1	—	—	—
	<i>XX. Andra sjukdomar.</i>				
	Observation	35	29	—	—
	<i>XXI. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.</i>				
	Vulnus infect.	1	1	—	—
	Combustio	1	—	—	—

Inkomster för Göteborgs epidemisjukhus år 1934.

	Kronor	i %
1. Patient- och poliklinikavgifter	7,833: 19	2,4
2. Anslag av landsting	—	—
3. " " kommun	238,671: 51	72,3
4. " " staten	74,354: —	22,5
5. Ersättning av staten för främmande undersåtar etc., från annat sjukvårdsområde, pensionsstyrelsen, riks försäkringsanstalten, livförsäkringsbolag etc.	—	—
6. Avkastning av donationer, använd under året för sjukhusets ändamål	—	—
7. Hyror och arrenden, inkomst från lantgård, trädgård, stall, svingård etc.....	9,000: —	2,8
	<u>Summa 329,858: 70</u>	<u>100,0</u>

Utgifter för Göteborgs epidemisjukhus år 1934.

	Kronor	i %	Medelkostnad pr underhållsdag öre
1. Avlöningar (i stat upptagna), vikariatsersättningar, pensioner och pensionsavgifter	175,698: 62	53,3	467,0
2. Extra biträdeshjälp, handräckning	20,975: 69	6,4	55,8
3a. Läkemedel (för inre o. yttre behandl.)	4,998: 64	1,5	13,3
b. Förbrukningsartiklar för röntgenavdeln.	—	—	—
4. Förbandsartiklar (samtliga för sår använda förbrukningsartiklar), bandage	3,214: 94	1,0	8,5
5. Mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. d.	1,108: —	0,3	2,9
6. Instrument och apparater jämte hithörande förbrukningsartiklar	629: 68	0,2	1,7
7. Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmaterial	7,790: 83	2,4	20,7
8. Patienters och personals utspisning ...	55,074: 77	16,7	146,4
9. Värme och lyse samt hithörande förbrukningsartiklar	26,493: 59	8,0	70,4
10. Tvätt, renhållning (inre o. å gård), vatten samt hithörande förbrukningsartiklar	8,263: 27	2,5	22,0
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda	6,125: 81	1,8	16,3
12. Fastigheters (däri även gårds, parks och vägars) underhåll, mindre reparationer	14,434: 13	4,4	38,4
13. Ny-, till- och ombyggnader, ävensom större reparationer	—	—	—
14. Diverse utgifter	5,050: 73	1,5	13,4
	<u>Summa 329,858: 70</u>	<u>100,0</u>	<u>876,80</u>

Antalet avgiftsfria epidemitransporter har under året uppgått till 1,092.

DISPENSÄRCENTRALENS SJUKHUS.

Omsättning, underhållsdagar.

Antal patienter										Underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade per dag	Högsta	Lägsta		
Samtliga under året intagna				Utskrivna (frånsett avl.)				Avlidna				antalet någon dag under året vårdade			
Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna					Barn under 15 år		
M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.				
25	45	—	1	23	39	—	1	4	6	—	—	8,632	23,6	29	13

Vårdtid (dagar) för de under året

utskrivna (utom avlidna)										avlidna													
längsta				kortaste				medel-		längsta				kortaste				medel-					
Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år					
M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.				
630	532	—	123	4	7	—	123	128	107	—	123	430	322	—	—	16	12	—	—	130	171	—	—

Ålder vid intagandet för samtliga under året utskrivna patienter med tuberkulos.

	m.	kv.	s:a		m.	kv.	s:a
10—15 år	—	1	1	35—40 år ...	2	2	4
15—20 „	3	8	11	40—45 „ ...	—	4	4
20—25 „	7	9	16	45—50 „ ...	2	2	4
25—30 „	8	11	19	50—60 „ ...	—	1	1
30—35 „	2	6	8	Summa	24	44	68

Under året utskrivna patienters sjukdomar under sjukhusvistelsen.

Sjukdom	I. Lungtuberkulos med eller utan komplik.				II. Tuberkulos med annan lokalisation				III. Utan tydliga symtom av tuberkulos			
	Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år	
	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.
a) Antal patienter	23	41	—	1	1	2	—	—	3	2	—	—
b) Sjukdomsfall:												
Tbc. pulmonum	23	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" laryngis	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" lymphoglandularum ...	—	3	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—
" urogenitalis	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" intestini	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" peritonei	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" organ. aliorum	2	6	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Därav: Pleuritis exsud. ...	1	6	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Abscessus tbc.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuberculosis suspecta	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—
Anæmia	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bronchitis chron.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hemicrania	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gonorrhæa	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Lues lateus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nephritis	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Neurosis	—	6	—	—	1	1	—	—	1	1	—	—
Periostitis alveolaris	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trombopenia essentialis	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Dödsorsaker hos under året avlidna.

Sjukdom	Vuxna		Barn under 15 år	
	M.	Kv.	G.	Fl.
Tuberculosis pulmonum	4	6	—	—

Behandlingsresultat för under året utskrivna patienter med tuberkulos.

	Antal utskrivna (inkl. avlidna)		Behandlingsresultat																	
			Förbättrade				Oförändrade				Försämrade				Avlidna					
	Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år	
	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.
a) Lungtuberkulos med eller utan komplikationer	23	41	—	1	17	26	—	1	1	8	—	—	1	1	—	—	4	6	—	—
b) Tuberkulos med annan lokalisation	1	2	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Utförda operationer.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Antal	Anmärkning
Tbc. pulm.	11	Nyanläggning av pneumothorax artif.	12	I ett fall pn.-th. bilat. „ två ” ” ”
Tbc. pulm.	17	Insuffl. in pn.-th. artif. .	165	
Tbc. pulm.	4	Försök till anläggning av pn.-th. artif.	4	
Pleuritis exsud.	1	Thoracocentes	2	
Periostit. alveolar. c. abscessus	1	Incision	1	

Inkomster för Dispensärcentralens sjukhus år 1934.

	Kronor	i %
1. Patient- och poliklinikavgifter	4,051: —	6,7
2. Anslag av landsting	—	—
3. ” ” kommun	47,374: 40	77,9
4. ” ” staten	9,000: —	14,8
5. Ersättning av staten (pensionsstyrelsen)	364: 45	0,6
Summa	60,789: 85	100,0

Utgifter för Dispensärcentralens sjukhus år 1934.

	Kronor	i %	Medelkostn. pr under- hållsdag öre
1. Avlöningar, vikariatsersättningar, pensioner	28,409: 29	46,7	329,1
2. Extra biträdeshjälp, handräckning	—	—	—
3. Läkemedel (för inre och yttre behandling)	1,762: 14	2,9	20,4
4. Förbandsartiklar etc.	306: 31	0,5	3,5
5. Mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. d.	66: 74	0,1	0,8
6. Instrument och apparater jämte hithörande förbruknings- artiklar	632: 01	1,0	7,3
7. Kläder, sängkläder och andra inventarier	2,511: 93	4,1	29,1
8. Patienters och personals utspisning	12,402: 41	20,4	143,7
9. Värme och lyse jämte hithörande förbrukningsartiklar ..	7,732: 32	12,8	89,7
10. Tvätt, renhållning, vatten samt hithörande förbruknings- artiklar	3,829: 70	6,3	44,4
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda	663: 39	1,1	7,7
12. Fastigheters (däri även gårds, parks och vägars) under- håll, mindre reparationer	1,632: 72	2,7	18,9
13. Ny-, till- och ombyggnad	—	—	—
14. Diverse utgifter	840: 89	1,4	9,7
Summa	60,789: 85	100,0	704,2

SOMMARSANATORIET Å SANDARNE,

öppet 30 maj—21 september 1934.

Omsättning, underhållsdagar.

Antal patienter												Underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade per dag	Högsta	Lägsta
Samtliga under året intagna				Utskrivna (frånsett avl.)				Avlidna						antalet någon dag under året vårdade	
Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år					
M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.				
81	120	—	—	81	120	—	—	—	—	—	—	12,297	107	122	24

Vårdtid (dagar) för de under året

utskrivna (utom avlidna)												avlidna											
längsta				kortaste				medel-				längsta				kortaste				medel-			
Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år		Vuxna		Barn under 15 år	
M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.	M.	Kv.	G.	Fl.
115	115	—	—	7	14	—	—	46	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ålder vid intagandet för samtliga under året utskrivna patienter med tuberkulos.

	m.	kv.	s:a		m.	kv.	s:a
15—20 år	5	14	19	45—50 år	5	10	15
20—25 ”	12	20	32	50—60 ”	10	21	31
25—30 ”	16	21	37	60—70 ”	7	8	15
30—35 ”	4	4	8	över 70 ”	4	2	6
35—40 ”	11	9	20	Summa	81	120	201
40—45 ”	7	11	18				

Under året utskrivna patienters sjukdomar under sjukhusvistelsen.

Sjukdom	I. Lungtuberkulos med eller utan komplik.			
	Vuxna		Barn under 15 år	
	M.	Kv.	G.	Fl.
a) Antal patienter	81	120	—	—
b) Sjukdomsfall:				
Tbe. pulmonum	81	120	—	—

Inkomster för Sommarsanatoriet å Sandarne år 1934.

Anslag av kommun	18,772: 12
Summa	18,772: 12

Utgifter för Sommarsanatoriet å Sandarne år 1934.

	Kronor	i %	Medelkostn. pr under- hållsdag öre
1. Avlöningar, vikariatsersättningar, pensioner	4,936: —	26,3	40,1
2. Extra biträdes hjälp, handräckning	—	—	—
3. Läkemedel (för inre och yttre behandling)	32: 98	0,2	0,3
4. Förbandsartiklar etc.	—	—	—
5. Mineralvatten, vin, is, näringspreparat o. d.	—	—	—
6. Instrument och apparater jämte hithörande förbrukningsartiklar	—	—	—
7. Kläder, sängkläder och andra inventarier	385: 50	2,1	3,1
8. Patienters och personals utspisning	7,531: 59	40,1	61,2
9. Värme och lyse jämte hithörande förbrukningsartiklar ..	268: 50	1,4	2,2
10. Tvätt, renhållning, vatten samt hithörande förbrukningsartiklar	1,076: 43	5,7	8,8
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomien, ej å andra titlar förda	—	—	—
12. Fastigheters (däri även gårds, parks och vägars) underhåll, mindre reparationer	1,019: 42	5,4	8,3
13. Ny-, till- och ombyggnad	—	—	—
14. Diverse utgifter	3,521: 70	18,8	28,6
Summa	18,772: 12	100,0	152,6

U t d r a g

ur hälsovårdsnämndens räkenskaper för år 1934.

Ingående balans.

An *Skattestatens avräkning:*

Reservationer från föregående år	3,463: 80	
Fondmedel	11,133: 84	
Diverse skulder	<u>2,706: 82</u>	17,304: 46
Kapitalbehållning		227,800: —

Härtill kommer från sjukhusdirektionen
övertagna skulder för Epidemisjuk-
huset:

Skattestatens avräkning:

Reserverade medel.

g) underhåll av fastighet:

rest å 1933 års anslag 4,871: 80

Göteborgs stad:

Redovisningsskuld 32,980. 46

Tilläggsavgifter 215: —

Sjuktransportavgifter 4: — 38,071: 26

Kapitalbehållning 1,898,400: —

Kronor 2,181,575: 72

Per Kassa 1,445: 69

Skattestatens avräkning:

Reservationer från föregående år 4,606: 25

Göteborgs stad:

Redovisningsfordran 11,252: 52 17,304: 46

Fastigheter 207,000: —

Inventarier 20,800: — 227,800: —

Härtill kommer från sjukhusdirektionen
övertagna tillgångar för Epidemisjuk-
huset:

Statsbidrag:

Statsbidrag för 2:dra halvåret 1933 34,804: —

Kassakonto 55: 26

Transport 279,963: 72

	Transport	279,963:	72
<i>Patientavgifter</i>	2,993:	—	
<i>Tilläggsavgifter</i>	215:	—	
<i>Sjuktransportavgifter</i>	4:	—	3,212: —
<i>Fastigheter:</i>			
Epidemisjukhuset	1,806,000:	—	
Örgryte epidemisjukhus	75,900:	—	1,881,900: —
<i>Inventarie Konto:</i>			
Epidemisjukhusets inventarier			16,500: —
			<u>Kronor 2,181,575: 72</u>

Göteborgs stad.

An *Ingående balans:*

Redovisningsfordran		11,252:	52
<i>Kassa:</i>			
Insättningar i stadskassan		108,217:	73
<i>Skattestatens avräkning:</i>			
Verkliga utgifter enl. stat		1,420,166:	—
<i>Låne- och fondstatens avräkning:</i>			
Kapitalutgifter enl. stat		153,000:	—
<i>Överskott och underskott:</i>			
Underskott för år 1934		8,550:	12
			<u>Kronor 1,701,186: 37</u>

Per *Kassa:*

Uttagningar ur stadskassan		1,310,307:	07
<i>Epidemisjukhusets andel i sjukhusdirektionens redovisningsskuld</i>		32,980:	46
<i>Skattestatens avräkning:</i>			
Verkliga inkomster enl. stat		225,040:	—
Kapitalinkomster enl. stat		4,140:	—
<i>Utgående balans:</i>			
Redovisningsfordran		128,718:	84
			<u>Kronor 1,701,186: 37</u>

Skattestatens avräkning.

An <i>Ingående balans:</i>		
Reservationer från föregående år		4,606: 25
<i>Göteborgs stad:</i>		
Verkliga inkomster enl. stat	225,040: —	
Kapitalinkomster enl. stat	<u>4,140: —</u>	229,180: —
<i>Verkliga utgifter och inkomster:</i>		
Nettoutgifter		1,200,494: 07
<i>Utgående balans:</i>		
Reservationer till följande år		6,911: 40
		<u>Kronor 1,441,191: 72</u>

Per <i>Ingående balans:</i>		
Reservationer från föregående år		3,463: 80
<i>Epidemisjukhusets reservationer från föregående år</i>		4,871: 80
<i>Göteborgs stad:</i>		
Verkliga utgifter enl. stat		1,420,166: —
<i>Kapitalbehållning:</i>		
Kapitalinkomster enl. stat		4,140: —
<i>Överskott och underskott:</i>		
Underskott för år 1934		8,550: 12
		<u>Kronor 1,441,191: 72</u>

Verkliga utgifter och inkomster.

An <i>Diverse kreditorer</i>		1,414,969: 11
<i>Skattestatens kapitalutgifter och kapitalinkomster:</i>		
Avskrivning för året		4,140: —
		<u>Kronor 1,419,109: 11</u>
Per <i>Diverse debitorer</i>		218,615: 04
<i>Skattestatens avräkning:</i>		
Nettoutgifter		1,200,494: 07
		<u>Kronor 1,419,109: 11</u>

Kapitalbehållning.

An *Skattestatens avräkning:*

Kapitalinkomster enl. stat	4,140: —
<i>Utgående balans</i>	2,275,060: —
	<u>Kronor 2,279,200: —</u>

Per <i>Ingående balans</i>	227,800: —
<i>Epidemisjukhusets kapitalbehållning</i>	1,898,400: —
<i>Fondkapital:</i>	
Utgifter enl. fondstat	153,000: —
	<u>Kronor 2,279,200: —</u>

Överskott och underskott.

An *Skattestatens avräkning:*

Underskott för år 1934	<u>Kronor 8,550: 12</u>
------------------------------	-------------------------

Per *Göteborgs stad:*

Underskott för år 1934	<u>Kronor 8,550: 12</u>
------------------------------	-------------------------

Skattestatens kapitalutgifter och kapitalinkomster.

An *Inventarie Konto:*

Avskrivning	<u>Kronor 4,140: —</u>
-------------------	------------------------

Per *Verkliga utgifter och inkomster:*

Kapitalinkomster enl. stat	<u>Kronor 4,140: —</u>
----------------------------------	------------------------

Låne- och fondstatens avräkning.

An *Utgående balans:*

Reservationer till följande år.....	<u>Kronor 153,000: —</u>
-------------------------------------	--------------------------

Per *Göteborgs stad:*

Kapitalutgifter enl. stat	<u>Kronor 153,000: —</u>
---------------------------------	--------------------------

Fondkapital.

An *Kapitalbehållning:*

Utgifter enl. fondstat Kronor 153,000: —

Per *Utgående balans* 153,000: —

Kronor 153,000: —

Utgående balans.

An *Kassa* 2,172: 96

Bank..... 122: 82

Göteborgs stad:

Redovisningsfordran 128,718: 84

Diverse fordringar 42,597: 50 173,612: 12

Fastigheter 2,088,900: —

Inventarier..... 33,160: —

Fondkapital 153,000: — 2,275,060: —

Kronor 2,448,672: 12

Per *Skattestatens avräkning:*

Reservationer till följande år 6,911: 40

Låne- och fondstatens avräkning:

Reservationer till följande år 153,000: —

Fondmedel..... 11,133: 84

Importkontrollen 1,325: 80

Diverse skulder 1,241: 08 13,700: 72

173,612: 12

Kapitalbehållning 2,275,060: —

Kronor 2,448,672: 12

JÄMFÖRELSE MELLAN STAT OCH BOK FÖR ÅR 1934
för 11. A. 1. Hälsovårdsnämnden och 11. B. Epidemisjukhuset.

	Reserva- tioner fr. föreg. år	För året enl. stat	För året enl. bok	Reserva- tioner till följ. år	Överskott + Underskott—
Verkliga utgifter.					
Hälsovårdsnämnden.					
1. Byrån:					
b) räntor	—	11,150	11,150	—	—
c) avlöningar, arvoden o. d.	—	136,934	137,643	44	—
d) pensioner och understöd	—	21,828	21,828	—	709 44
f) hyror och arrenden	—	4,730	4,730	—	—
i) inventariers inköp och underhåll	—	1,000	1,463	93	—
j) belysning, bränsle, städning, tvätt, renhållning m. m.	—	5,000	4,920	83	+ 79 17
k) skriv- och tryckningskostnader, böcker o. d.	—	4,000	6,876	35	—
q) forselkostnader	—	7,800	8,040	06	—
x) kostnader av flera slag	—	11,600	13,428	73	—
2. Dispensärcentralen	—	124,692	126,369	76	—
förlagsanslag för dispensärverk- samheten	1,720	65,000	65,664	64	5,440
Barnabo-Furuhöjd	1,743	80 5,000	5,272	40	1,471 40
3. Sommarsanatoriet å Sandarne ..	—	21,284	22,020	43	—
4. Karantäns- och desinfektionsan- stalten i hamnen	—	15,230	13,120	19	+ 2,109 81
5. Kontroll över födoämnen	—	51,556	49,727	95	+ 1,828 05
6. Stadsdistriktsläkare	—	153,296	178,153	57	—
7. Barnmorskor	—	13,416	10,293	—	+ 3,123 —
8. Kommunala sjuksköterskor	—	45,710	41,990	41	+ 3,719 59
9. Könspolikliniker	—	22,214	22,011	92	+ 202 08
10. Barnsanatoriet Rävlanda	—	129,500	125,000	—	+ 4,500 —
11. Ränta å fastigheters och inven- tariers bokförda värde	—	12,690	12,690	—	—
12. Avskrivning å inventarier	—	2,340	2,340	—	—
Epidemisjukhuset.					
c) avlöningar, arvoden o. d.	—	279,025	267,938	31	+ 11,086 69
d) pensioner och understöd	—	8,376	8,376	—	—
e) beklädnad och beväpning	—	100	—	—	+ 100 —
g) underhåll av fastighet	4,871	80 11,000	19,566	57	—
h) andra underhållsarbeten	—	1,000	446	61	+ 553 39
i) inventariers inköp och underhåll	—	10,500	8,420	51	+ 2,079 49
j) belysning, bränsle, städning, tvätt, renhållning m. m.	—	38,000	35,579	70	+ 2,420 30
k) skriv- och tryckningskostnader, böcker o. d.	—	1,800	1,790	22	+ 9 78
n) kosthåll	—	66,500	55,074	77	+ 11,425 23
p) läkarvård, bandage, medicin m. m.	—	12,200	9,321	58	+ 2,878 42
q) forselkostnader	—	100	135	—	—
v) nybyggnader, ombyggnader, muddringsarbeten m. m.	—	4,200	4,100	75	+ 99 25

	Reserva- tioner fr. föreg. år	För året enl. stat	För året enl. bok	Reserva- tioner till följ. år	Överskott + Underskott—
w) onera och assurans av fast egen- dom	—	1,700	1,646	97	+ 53 03
x) kostnader av flera slag	—	4,500	6,781	51	— 2,281 51
ränta å fastigheters och inventa- riers bokförda värde	—	113,395	113,395	—	—
avskrivning å inventarier	—	1,800	1,800	—	—
	8,335 60	1,420,166	1,419,109	11	6,911 40 + 46,267 28 — 43,786 19
Kapitalutgifter.					
Låne- och fondstat:					
Epidemisjukhuset:					
ny- och ombyggnad (observations- paviljong och röntgenavdelning)	—	153,000	—	153,000	—
Verkliga inkomster.					
Hälsovårdsnämnden.					
d) bidrag till och ersättning för särskilda kostnader	—	10,696	10,404	85	— 291 15
statsbidrag	4,606 25	10,000	12,785	—	— 1,821 25
e) avgift å handel och sjöfart	—	2,000	2,712	70	+ 712 70
g) grundlegor, tomtören, hyror och arrenden	—	1,200	1,200	—	—
i) räntor och kapitalavbetalningar	—	11,150	11,150	—	—
j) inkomster av flera slag	—	4,000	3,525	80	— 474 20
ersättning för naturaförmåner .	—	15,674	14,114	—	— 1,560 —
Epidemisjukhuset.					
d) bidrag till och ersättning för särskilda kostnader	—	12,000	6,570	69	— 5,429 31
statsbidrag till driftskostnaderna	—	60,000	67,512	—	+ 7,512 —
g) grundlegor, tomtören, hyror och arrenden	—	14,000	9,000	—	— 5,000 —
ersättning för naturaförmåner .	—	84,320	79,640	—	— 4,680 —
	4,606 25	225,040	218,615	04	— 19,255 91 + 8,224 70
Kapitalinkomster.					
Skattestat:					
Hälsovårdsnämnden.					
avskrivning å inventarier	—	2,340	2,340	—	—
Epidemisjukhuset.					
avskrivning å inventarier	—	1,800	1,800	—	—
	—	4,140	4,140	—	—

Sammandrag:

Verkliga utgifter	+ 2,481: 09
Verkliga inkomster	— 11,031: 21
	<u>Underskott 8,550: 12</u>

6000172010

Göteborgs universitetsbibliotek

